

## Nr 107

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.; given Stockholms slott den 28 mars 1969.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogat förslag till förordning om ändring i förordningen den 9 juni 1967 (nr 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område,

*dels* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

## GUSTAF ADOLF

*Ingemund Bengtsson*

---

### Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas prissättningen på jordbrukets produkter utom socker under tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1971 och för sockernäringen den 1 juli 1969—den 30 juni 1974. Vidare tas i propositionen upp frågor angående försörjningsberedskapen på livsmedelsområdet samt statens jordbruksnämnds organisation.

Förslaget till prissättning stämmer överens med vad som förordats av 1968 års jordbrukspriskommitté efter överläggningar med företrädare för berörda näringar och representanter för konsumenterna. Förslaget innebär att priserna på bl. a. nötkött, fläsk, gräddde, ost och skummjolk kan beräknas stiga med mindre belopp den 1 juli i år. Samtidigt sänks priset på fårkött. Prisändringarna beräknas medföra en höjning av konsumentprisindex med 0,1 %. Viss omläggning inom regleringssystemet sker för att möjliggöra en förbättring av producentpriset på mjölk. Förbättringen förutsätter en fortsatt minskning av mjölkproduktionen.

Vidare beräknas medel för beredskapslagringen av livsmedel och fodermedel m. m.

En samarbetsnämnd inrättas för att samordna kalkyler och utredningar inom lantbrukssektorn.

**Förslag  
till  
Förordning**

**om ändring i förordningen den 9 juni 1967 (nr 340) med vissa bestämmelser  
om prisreglering på jordbrukets område**

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen den 9 juni 1967 med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område<sup>1</sup> och bilagan till förordningen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)*

*(Föreslagen lydelse)*

7 §.

Tillverkare eller, — — — — — 21.03 (fettvaruavgift),  
i) oljekraftfoder som för försäljning tillverkas i samband med att olja utvinnes ur frön och frukter.

i) oljekraftfoder som för försäljning tillverkas i samband med att olja utvinnes ur frön och frukter,

j) produkt, härrörande från soja-bönor och hänförlig till tulltaxenummer 19.02 eller 23.04,

k) produkt, hänförlig till tulltaxe-nr 21.07 D, som tillverkas för försäljning, med undantag av sådant vid tillverkning av bakverk använt slag av beredning som innehåller minst 10 viktprocent fett.

*Bilaga*

Tulltaxenr    Varuslag

07.05	Ärter, bönor och andra baljväxtfrön med huvudsaklig användning som människo- eller djurföda, torkade, även skalade och klivna
17.01, ur 17.02	socker (med undantag av invertsocker, maltsocker och kemiskt ren laktos); sirap och andra sockerlösningar; sockerkulör: druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap ..... K andra slag

<sup>1</sup> Senaste lydelse av 7 § och bilagan se 1968:378.

- ur 19.02 Näringsmedel (för barn, för dietiskt bruk eller för matlagnings-  
ändamål), beredda av sojamjöl eller till nr 11.05 hänförligt mjöl  
av potatis:  
produkter av sojamjöl ..... K  
andra slag
- 
- ur 21.07 Beredda näringsmedel, ej hänförliga till annat nummer (med un-  
dantag av dels icke alkoholhaltiga beredningar för framställning  
av drycker, dels konfektyrer, ej hänförliga till annat nummer):  
fettemulsioner och andra vid tillverkning av bakverk använda  
slag av beredningar, innehållande minst 10 viktprocent fett Fp  
andra slag ..... K
- 
- ur 23.04 Oljekakor och andra återstoder från utvinning av vegetabiliska  
oljor, med undantag av bottensatser, avslenningsåterstoder och  
mandelkli:  
av sojabönor ..... K  
andra slag
- 

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1969.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 28 mars 1969.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.*, och anför.

## I. Inledning

1967 års riksdag (prop. 95, JoU 25, rskr 280) fastställde riktlinjerna för jordbrukspolitiken och beslutade om prisregleringen på jordbrukets produkter under tiden den 1 september 1967—den 30 juni 1969. Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 4 oktober 1968 tillsattes en kommitté<sup>1</sup> som fick i uppgift att — med utgångspunkt från de av riksdagen beslutade riktlinjerna för jordbrukspolitiken — avge förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter för tiden efter den 30 juni 1969. Kommittén, som antagit benämningen 1968 års jordbrukspris-kommitté, har avgett sina förslag med skrivelse den 25 mars 1969 (Stencil Jo 1969: 2). Förslagen har utarbetats efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation. I fråga om sockerbeter och socker har förslagen tillkommit efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna, sockertillverkningen samt jordbruksnämndens konsumentdelegation. Såväl de båda nämnda delegationerna som företrädarna för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen har godtagit de förslag till utformning av prisregleringen som kommittén har överlämnat.

Genom beslut den 9 juni 1967 har Kungl. Maj:t uppdragit åt statens jordbruksnämnd att — efter samråd med överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap och andra berörda myndigheter — mot bakgrund av vad 1967

<sup>1</sup> Ledamöter: generaldirektören Valfrid Paulsson, ordf., agr. lic. Clas-Erik Odhner och generaldirektören Ingvar Widén.

års riksdag beslutat (prop. 1967: 95, JoU 25, rskr 280) göra en ny samlad översyn av försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel och på grundval därav framlägga förslag till den närmare utformningen av denna. I anledning härav har jordbruksnämnden med skrivelse den 3 september 1968 till Kungl. Maj:t överlämnat en i vissa delar hemlig utredning, kallad »Översyn av försörjningsberedskapen inom livsmedelsområdet». Med skrivelse har nämnden även gjort framställning om anslag för beredskapslagringskostnader m. m. för budgetåret 1969/70. Efter remiss har yttranden över utredningen avgetts av överbefälhavaren, försvarets forskningsanstalt, statens institut för folkhälsan, statskontoret, statistiska centralbyrån, centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, lantbruksstyrelsen, veterinärstyrelsen, överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, arbetsmarknadsstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, lantbrukshögskolan, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Malmöhus, Värmlands, Jämtlands och Västerbottens län, civilbefälhavarna i västra civilområdet och nedre Norrlands civilområde, 1964 års civilbefälhavareutredning, jordbruksstatistikkommittén, Svenska lagerhusaktiebolaget, 1966 års värnpliktskommitté, värnpliktsverket, riksnämnden för kommunal beredskap, Kooperativa förbundet (KF), Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund, ICA och Svenska Blå Stjärnan. Flera remissinstanser har bilagt av dem inhämtade yttranden.

Frågan om statens jordbruksnämnds organisation behandlades i jordbruksutredningens betänkande (SOU 1966: 31) och i remissyttrandena däröver. Olika meningar anfördes härvid om bl. a. jordbruksnämndens sammansättning. I anledning härav uttalade dåvarande departementschefen vid anmälan av prop. 1967: 95 att frågan om jordbruksnämndens organisation borde prövas särskilt. I detta sammanhang borde även beaktas behovet av samråd mellan jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen.

För att bl. a. utreda nyssnämnda frågor tillsattes den 31 mars 1967 jordbruksstatistikkommittén (direktiv se 1968 års riksdagsberättelse s. 311). Kommittén<sup>1</sup> har den 20 december 1968 avlämnat betänkandet »Översyn av statens jordbruksnämnds organisation m. m.» (Stencil Jo 1968: 6). Vid översynen av jordbruksnämndens organisation har kommittén biträtt av expertis från statskontoret. Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av statskontoret, statistiska centralbyrån (SCB), lanbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens jordbruksnämnds konsumentdelegation, statens pris- och kartellnämnd, styrelsen för lantbrukshögskolan, statens råd för skogs- och jordbruksforskning, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), RLF, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sve-

<sup>1</sup> Ledamöter: generaldirektören Valfrid Paulsson, ordf., agr. lic. Clas-Erik Odhner, generaldirektören Ingvar Widén.

riges köpmannaförbund, Samarbetsorganet i jordbruksfrågor för enskild handel och industri, KF och Sveriges fiskares riksförbund.

I fråga om flera av kommitténs förslag fordras inte beslut av riksdagen. För sammanhangets skull redovisas dock kortfattat även vissa av dessa förslag.

I prop. 1969: 1 (bil. 11) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1969/70 till angivna anslag beräkna följande belopp.

	Kr.
D 1. Statens jordbruksnämnd . . . . .	8 000 000
D 2. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område . . . . .	98 000 000
D 3. Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel . . . . .	24 000 000
D 6. Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd	22 575 000

## II. Prisreglering för jordbrukets produkter

### Jordbrukspris-kommitténs utgångspunkter

Det förslag, som jordbrukspris-kommittén framlägger rörande jordbruksprisregleringen, avser de båda regleringsåren 1969/70 och 1970/71 utom i fråga om sockernäringsen, där kommittén föreslår att beslut skall fattas för en tid av fem år. Eftersom förberedelserna för ett nytt prisbeslut påbörjas mer än ett halvår före beslutets ikraftträdande, är det enligt kommitténs mening önskvärt att prisbeslutet ej omfattar kortare tid än två år så att de olika prispolitiska åtgärderna kan komma till avläsbar effekt innan nya överläggningar måste påbörjas. En särskild anledning till att nu låta prisbeslutet omfatta mer än ett år är, att jordbrukets regleringskassor bl. a. till följd av produktionsutvecklingen utsatts för svåra påfrestningar under de båda senaste åren och att återuppbyggnaden av dessa kassor måste grundas på en planering på längre sikt än ett år. Att kommittén i fråga om sockret föreslår regler för en femårsperiod är främst betingat av fördelen av att sockerindustrin under en längre tid får ett fast underlag för sin planering. Vidare föreligger en betydande brist i sockerregleringsfonden, vilket kräver en flerårig planering för fondens återuppbyggnad till önskvärd nivå. Det är även för sockerbetsodlingen, vars rationalisering förutsätter en kapitalkrävande mekanisering, av värde att prissättningsnormerna fastställs för en längre tid.

Kommittén erinrar om att i prop. 1967: 95 (s. 73) har uttalats att prissättningen på jordbrukets produkter bör tjäna flera olika och till viss del mot varandra stridande syften och att den samlade avvägningen av prissättningen därför måste ske med beaktande av alla de faktorer som är relevanta i sammanhanget. Det åsyftade motsatsförhållandet utgörs å ena sidan av den

självfallna utgångspunkten för prissättningen att de som i framtiden är sysselsatta inom jordbruket skall kunna uppnå en ekonomisk standard som är likvärdig med den som erbjuds inom andra näringar liksom av angelägenheten av att prissättningen främjar uppkomsten av allt effektivare jordbruksföretag. Å andra sidan är det tvunget att beakta prissättningens inverkan på produktionsutvecklingen, särskilt i fråga om varor där för jordbruket kostnadskrävande överskott finns eller tenderar att uppkomma. Det är vidare nödvändigt att av hänsyn till konsumenterna iaktta återhållsamhet med prishöjningar.

Kommittén har försökt göra en bedömning av inkomstutvecklingen i jordbruket under de senaste åren och en prognos för det närmast kommande. Kommittén har även låtit översiktligt undersöka frågan om ett system för att temporärt ta jordbruksjord ur produktionen för att därigenom begränsa förlusterna på sådan överskottsproduktion som måste exporteras. Sistnämnde undersökning har dock inte givit ett sådant resultat, att kommittén ansett sig kunna lägga fram några förslag i frågan. Undersökningarna redovisas i särskilda bilagor.

Beträffande inkomstutvecklingen framhåller kommittén att, så långt statistiskt material finns tillgängligt, detta tämligen entydigt visar på en tillfredsställande utveckling för jordbrukarnas faktiska inkomster. Någon eftersläpning i de faktiska inkomsternas utveckling jämfört med andra gruppers torde därför inte nu kunna sägas föreligga. Vid de mindre företagen härrör — trots den vikande sysselsättningen i skogen — en snabbt växande andel av inkomsterna från förvärvskällor utanför jordbruksföretaget. För de större företagen har inkomstökningen möjliggjorts främst genom en snabb produktivitetens utveckling som lett till stora skördar och en därpå baserad växande animalieproduktion. Denna utveckling har dock till viss del motverkats genom de prissänkningar, som produktionsökningen framtvingat för en del produkter trots de inte helt oansenliga höjningarna av gränsskyddet den 1 juli 1968. Priskommittén har beräknat att avräkningspriserna till jordbrukarna från 1966/67 till november 1968 skulle ha kunnat stiga 3—4 % mer jämfört med den faktiska utvecklingen utan ökade utgifter för konsumenterna, ifall produktionsutvecklingen blivit den vid överläggningarna för två år sedan förutsatta »normala». Regleringskassorna har, framhåller kommittén, pressats mycket hårt av exportförlusterna på den stora produktionen, och i flera fall kommer stora brister att föreligga i regleringsekonomi vid utgången av budgetåret 1968/69. Nödvändigheten att täcka bristerna och återställa kassorna kommer att avsevärt påverka jordbruksregleringen under de kommande åren.

Kommittén utgår från att produktivitetens ökning i jordbruket kan väntas bli god även under de kommande åren. Härför borgar inte minst de insatser för rationalisering, som görs från samhällets sida. Detta hindrar enligt kommitténs mening dock inte, att dessa insatser kan behöva intensifieras, inte

minst mot bakgrund av en eventuell marknadsintegration inom Norden och senare kanske också inom hela Västeuropa. Det är inte att vänta, att det svenska jordbruket i längden kan eller bör hållas utanför detta samarbete, och strukturanpassningen i jordbruket är under alla förhållanden en långsam process.

De gynnsamma siffror för produktivitetens utvecklingen inom jordbruksnäringen som helhet, som framkommer ur nationalräkenskaperna (ca 6 % ökning per år av sektorprodukter per arbetad timme 1960—1967), är delvis ett resultat av bortfallet av företag med väsentligt lägre produktion per syster-satt än genomsnittet. För de enskilda företagen kan emellertid den faktiska produktivitetens stegringen för perioden uppskattas till 4—5 % per år. Priserna för insatsvaror inom jordbruksproduktionen torde knappast ha stigit starkare än inom andra näringar.

Kommittén framhåller, att från jordbrukets sida starkt har understruktits, att en inkomsteftersläpning kan befaras under de kommande åren till följd av en återgång till den tidigare, lägre skördenivån, som av jordbrukets företrädare alljämt uppfattas som »normal». Det är dessa farhågor som anses motivera prishöjningar. De mycket stora skördeöverskotten under fyra av de fem senaste åren tyder emellertid på, att det kan föreligga ett brott i utvecklingen och att förbättrad teknik m. m. lyft upp skördarna på en högre nivå. Kommittén anser därför, att inkomstberäkningar baserade på det tidigare normskördebegreppet inte kan ges ensidigt vitsord. I betydande grad måste man också lita till beräkningar av den faktiska inkomstutvecklingen. Därtill kommer, att en minskning av överskotten på litet längre sikt skulle möjliggöra väsentligt förbättrade avräkningspriser för producenterna utan höjda kostnader för konsumenterna, genom att exportförlusterna begränsas. Såsom tidigare nämnts, beräknas avräkningspriserna ha kunnat stiga 3—4 % mer fram till november 1968, ifall produktionsutvecklingen blivit den som för två år sedan förutsattes som normal. Kommittén anser av dessa båda skäl, att farhågorna för en kommande inkomsteftersläpning inte behöver tillmätas så stor betydelse. Av samma skäl är det också mycket angeläget att åstadkomma en bättre anpassning av produktionen till avsättningsutrymmet.

Vidare bör enligt kommitténs mening vid inkomstbedömningen beaktas, att jordbruket från 1 januari 1969 fått en fördel genom minskad skattebelastning vid övergång från omsättningsskatt till mervärdeskatt.

Vid prisavvägningen har kommittén även haft att ta hänsyn till det förhållandet, att jordbruket den 1 juli 1968 tillgodoräknades vissa prishöjningar motsvarande ett årsvärde av 30 milj. kr. som compensation för att världsmarknadspriserna bl. a. till följd av devalveringarna hade fallit. Förslaget till priser per den 1 juli 1969 innebär, att denna förbättring får bestå, trots att världsmarknadspriserna numera har återhämtat en del av detta fall.

Den fasta utgångspunkten för kommitténs överväganden har varit, att de



riktlinjer för jordbrukspolitik, som drogs upp i 1967 års riksdagsbeslut, skall fullföljas under den kommande prissättningsperioden. På grundval av de bedömningar, som redovisats i det föregående, har kommittén inte ansett någon allmän lyftning av producentprisnivån nödvändig i nuvarande läge för att den inkomstpolitiska målsättningen i stora drag skall kunna fullföljas. En sådan allmän lyftning skulle dessutom kunna motverka sitt eget syfte genom att stimulera till produktionsökning och därmed ytterligare öka exportförlusterna, som genom avgifter på produktionen skall bäras av jordbrukarna själva. Enligt 1967 års riktlinjer bör en — visserligen inte siffermässigt preciserad — minskning av självförsörjningsgraden eftersträvas, i första hand för att begränsa exportförlusterna. Med hänsyn härtill har kommittén låtit utföra en närmare undersökning angående utvecklingen av självförsörjningsgraden på livsmedelsområdet under senare år. Denna har granskats av en expertgrupp, vari ingått företrädare för myndigheterna och jordbruket. Undersökningen redovisas i bilaga till kommitténs skrivelse.

Av undersökningen framgår att den faktiska självförsörjningsgraden de senaste åren har stigit från 80—90 % till strax under 110 %. Beräknat på grundval av normaliserade skördar och under antagande av oförändrad produktionsinriktning har självförsörjningsgraden emellertid varit i stort sett oförändrad. Även om ökningen av den faktiska självförsörjningsgraden till betydande del torde bero på ovanligt goda skördar de senaste åren, synes också en trendmässig produktionsökning ha inträffat i kontrast till den eftersträvide anpassningen till avsättningsutrymmet. Kommittén har därför kommit till slutsatsen, att stor försiktighet måste iakttas med prishöjningar eller andra åtgärder som kan bromsa denna anpassning eller — än värre — kan stimulera till en ytterligare utbyggnad av produktionen. Med hänsyn till dessa stora skördar och de senaste årens svagare arbetsmarknadsläge har kommittén emellertid ansett sig särskilt för mjölkproduktionen böra acceptera en viss uppbromsning av den anpassningstakt, som annars skulle ha varit möjlig och önskvärd under regleringsperioden.

För att förbättringen av avräkningspriserna genom minskade överskott under de närmaste åren inte helt skall ätas upp av avbetalningar på de underskott i regleringsekonomin, som har uppkommit under de senaste åren, har kommittén i sitt arbete eftersträvat en koncentration av insatserna till stöd åt regleringskassorna, kombinerad med åtgärder för att underlätta en begränsning av produktionen. Till de senare hör också att kommittén i särskild ordning har verkat för en viss omläggning av principerna för äldre stödet, så att det bättre anpassas till småföretagares, bl. a. jordbrukares med små brukningsenheter, förhållanden.

En utgångspunkt för prisregleringen under den nu löpande tvåårsperioden var, att det svenska jordbrukets utveckling i hög grad kommer att påverkas av resultaten av de pågående strävandena att avveckla handelshindren och utvidga det ekonomiska samarbetet mellan länderna. En sådan

prissättning på och prisreglering för jordbrukets produkter borde eftersträvas, att ett eventuellt inträde i en större marknad ej försvårades. Denna målsättning bör enligt kommittén gälla även för den nya prisperioden. Härvid är att märka, att den prinsnivå som fastställts för den gemensamma jordbruksmarknaden inom EEC, visat sig ha en starkt produktionsstimulerande effekt. Detta torde komma att framtvunga motåtgärder i syfte att åstadkomma produktionsbegränsning. EEC-kommissionen har framlagt nya program med sikte på prissänkning och strukturrationalisering. Dessa program har ännu ej antagits av de beslutande instanserna, men situationen ger i varje fall anledning att förmoda, att man inom EEC under de närmaste åren inte endast kommer att hålla tillbaka prisutvecklingen utan att man även — för vissa produkter — kommer att sänka priserna. Nu angivna förhållanden har utgjort en bakgrund för kommitténs arbete.

### Prisregleringens utformning

Kommitténs förslag rörande prisregleringen för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1971 avser jordbruksprodukter i allmänhet och för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1974 sockernäringen. Förslagen har biträttts av jordbrukets förhandlingsdelegation och statens jordbruksnämnds konsumentdelegation i fråga om jordbruksprodukter i allmänhet och av företrädare för betodlarna, Svenska Sockerfabriks AB och konsumentdelegationen i fråga om sockernäringen.

I fråga om den allmänna bakgrunden för förslagen om jordbruksprodukterna i allmänhet har priskommittén och jordbrukets förhandlingsdelegation enats om följande uttalande:

Parterna är överens om, att en sådan produktionsutveckling måste eftersträvas att svårsäljbara överskott undviks. Med hänsyn till bl. a. skördevariationerna kan dock för vissa varor överskott inte helt undvikas, om produktionen skall upprätthållas på sådan nivå, att beredskapen kan tryggas. Inom ramen för de resurser, som man av beredskapsskäl bör kvarhålla i jordbruket, bör näringen ha frihet att utforma produktionsstrukturen för att tillvarata komparativa fördelar inom olika marknadsbildningar (Nordek, EEC eller liknande).

En förbättrad produktionsbalans förutsätter, att en viss omläggning och anpassning sker av produktionen till avsättningsutrymmet. Härför erfordras aktiva insatser i linje med principerna i 1967 års riksdagsbeslut om jordbrukspolitiken.

Även med hänsyn till den fortgående avkastningsökningen — såväl per arealenhet som per djurenhet — behövs ett successivt frigörande av resurser, som nu finns inom jordbruket. När det gäller frigörande av arbetskraft måste förutsättas, att realistiska alternativ erbjuds. En påskyndad avgångstakt förutsätter energiska insatser från statsmakternas sida för att genom arbetserbjudanden eller på annat sätt trygga försörjningen för dem som lämnar näringen. Detta kan bl. a. ske genom arbetsmarknads- och lokaliseringspolitiska åtgärder i de delar av landet, där jordbruksproduk-

tionen är vikande, samt genom att äldrestödet görs effektivare än hittills. Förslag om anpassning av äldrestödet till bl. a. jordbrukarnas speciella förhållanden kommer att föreläggas 1969 års riksdag. Under dessa förutsättningar har jordbrukets organisationer förklarat sig beredda att med upplysning och rådgivning underlätta den fortsatta omställningen och strukturrationaliseringen inom näringen.

Kommittén föreslår inte några ändringar i tillämpningen av nuvarande principer med mittpriser och prisgränser samt inom prisgränserna fasta införselavgifter för vissa viktigare varor. De normalinförselavgifter, som nu gäller, föreslås bli överförda till den nya regleringsperioden, i den mån inte annat på särskilda punkter framgår av det följande. Detsamma gäller utgående kompensationsavgifter och s. k. interna avgifter. Om priset på en vara sjunker under nedre prisgränsen till följd av fallande världsmarknadspriser, skall det svenska priset liksom hittills stödjas genom tillfällig höjning av införselavgift och i undantagsfall genom kvantitativ importreglering. Har undre prisgränsen passerats till följd av onormal produktionsutveckling inom landet och import av betydelse inte förekommer, bör viss återhållsamhet dock kunna iakttas med dessa åtgärder. Då den övre prisgränsen passeras, skall liksom nu införselavgiften minskas, exportavgift kunna påläggas och i undantagsfall kvantitativ exportreglering införas.

En justering av de föreslagna mittpriserna, prisgränserna och införselavgifterna föreslås (utom beträffande socker och fabrikspotatisprodukter) ske per den 1 juli 1970. Till grund för justeringen skall — i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gällt under nu löpande prisregleringsperiod — i princip läggas utvecklingen av den allmänna prisnivån under det gångna regleringsåret, mätt med statistiska centralbyråns konsumentprisindex. Detta index bör därvid vara rensat från inverkan av indirekta skatter, av bostadskostnader (exkl. bränsle och lyse) samt av sådana prisändringar i livsmedelsposten som registreras i jordbruksnämndens producentprisindex eller det av jordbruksnämndens indexkommitté föreslagna nya prisregleringsindex.

Det belopp, som skall tillföras jordbruket genom höjda införselavgifter, beräknas på bas av utvecklingen av sålunda rensat konsumentprisindex under tolv månadersperioden mitten april 1969—mitten april 1970. Mittpriser och prisgränser justeras på samma sätt som hittills med ledning av införselavgiftsändringarna. Indexutfallet appliceras på jordbrukets totala intäkter (exkl. sockerbeter och fabrikspotatisprodukter), räknade med utgångspunkt från den under första regleringsåret rådande mittprisnivån.

Förutom till utvecklingen av konsumentprisindex skall hänsyn kunna tas till sådana av särskilda omständigheter föranledda väsentliga förskjutningar i den allmänna utvecklingen av världsmarknadspriserna som påverkar de svenska jordbrukspriserna och som bedöms bestå under längre tid.

Det totalbelopp, som skall tillföras jordbruket för regleringsåret 1970/71, bör fördelas mellan de olika varuslagen (exkl. sockerbeter och fabrikspotatis-

tisprodukter) bl. a. med hänsyn till önskemål om produktionens utveckling och inriktning, rationaliseringsutvecklingen i jordbruket samt prisutvecklingen inom EEC. Fördelningen på olika varuslag skall så långt möjligt ske på sådant sätt att jordbruket bedöms erhålla avsedd inkomstförbättring.

Förslaget till fördelning av det totalbelopp, som skall tillföras jordbruket, bör enligt kommittén läggas fram senast den 15 februari 1970 av jordbruksnämnden efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

Justeringen av prisnivån den 1 juli 1970 förutsätts bli prövad av Kungl. Maj:t och riksdagen. Eftersom fördelningsförslaget i februari 1970 delvis måste bygga på en prognos för indexutvecklingen, bör dock därvid jordbruksnämnden bemyndigas att efter överläggningar med delegationerna i juni 1970 göra de korrigeringar av mittpriser, prisgränser och införselavgifter, som kan behövas till följd av avvikelser mellan prognos och faktiskt indexutfall.

### Spannmål, fodermedel m. m.

Kommittén erinrar om att spannmålsskördarna under 1960-talet, med enstaka undantag, varit av stort omfång. De båda senaste årens rekordstora skördar har medfört svåra påfrestningar på spannmålsregleringens ekonomi och har nödvändiggjort en successiv sänkning av inlösenpriserna för brödsåden. Sålunda har de definitiva inlösenpriserna för 1967 och 1968 års skördar av brödsäd legat 2:50 resp. 6:50 kr. per dt lägre än inlösenpriset för 1966 års skörd. För fodersäd har däremot hittills fastställts ett stödpris som ej ändrats med hänsyn till skördeutfallet. För att man i fortsättningen skall kunna vid behov anpassa stödpriset för fodersäd efter skördens storlek m. m., föreslås att systemet med preliminära och definitiva priser införs även här. Förslaget, vilket närmare utvecklas i det följande, innebär att stödpriserna för fodersäd av 1969 och 1970 års skördar skall vara endast preliminära samt att justering skall kunna ske i samband med att regleringsföreningen Svensk spannmålshandel fastställer de definitiva inlösenpriserna för resp. års skörd av brödsäd.

Ett av Svensk spannmålshandel framlagt och av statens jordbruksnämnd tillstyrkt förslag till kvalitetsbestämmelser i fråga om prisreglering för spannmål innebär bl. a. att såväl inlösen- som stödpriser skall avse vara med en vattenhalt av 15 % mot f. n. 16,5 %. Förslaget behandlar vidare prisjustering med hänsyn till rymdvikt och proteinhalt. Dessa förslag, som kommittén förordar, innebär totalt en skärpning av kvalitetskraven, motsvarande en prissänkning för odlaren av 1 kr. per dt. Detta måste beaktas vid bedömningen av de i det följande föreslagna inlösen- och stödpriserna.

Kommitténs förslag om priserna för brödsäd och fodersäd innebär i övrigt följande. De preliminära inlösenpriserna för *brödsäd* av 1969 och 1970

års skördar fastställs till 52 kr. per dt. Vid fastställande av definitiva inlösenpriser för vete och råg skall nu gällande regler tillämpas. I syfte att tillföra medel till spannmålsregleringen skall förmalningsavgiften den 1 juli 1969 höjas med 1 kr. per dt till 19: 75 kr. per dt för vete och 15: 50 kr. per dt för råg. Om den allmänna prisutvecklingen i landet motiverar ändring av mittpris, prisgränser och införselavgifter för andra produkter fr. o. m. den 1 juli 1970, kan eventuellt erforderliga ändringar på brödsädsområdet ske endast genom justering av förmalningsavgifterna.

För *korn* och *havre* av 1969 och 1970 års skördar föreslås bli fastställda *preliminära* stödpriser om 49 resp. 45: 50 kr. per dt. Detta innebär en reell sänkning av fodersädspriserna med 3 kr. per dt. I syfte att eliminera härav föranledd lönsamhetsförbättring för fläsk- och äggproduktionen skall en häremot svarande justering av slaktdjursavgifterna för svin vidtas resp. tilldelningen av regleringsmedel till äggregleringen minskas till vad som är oundgängligen nödvändigt. De regleringsmedel, som genom dessa åtgärder blir tillgängliga, skall disponeras för spannmålsregleringen. De definitiva stödpriserna bestäms varje år efter samma principer som för brödsäd. Detta innebär bl. a. att de definitiva priserna inte får överstiga de preliminära. Å andra sidan bör en eventuell sänkning av det preliminära stödpriset såvitt möjligt begränsas till 2 kr. per dt. Svensk spannmålshandel har att avge förslag till jordbruksnämnden rörande de definitiva stödpriserna för fodersäd. Innebär nämndens beslut i prisfrågan att de definitiva stödpriserna blir lägre än de preliminära skall jordbruksnämnden äga möjlighet att efter samråd med delegationerna genomföra en mot sänkningen svarande höjning av slaktdjursavgifterna för svin samt i detta fall även för nötkreatur. De medel, som inflyter till följd av sådan avgiftshöjning, skall tillföras spannmålsregleringen.

Om skörden av spannmål såväl år 1969 som år 1970 skulle avsevärt understiga normskörd, bör prissättningen på spannmål för regleringsåret 1970/71 kunna omprövas. Det bör ankomma på statens jordbruksnämnd att besluta härom.

Vid utgången av innevarande regleringsår beräknas Svensk spannmålshandels regleringskassa visa ett underskott på ca 100 milj. kr. Genom i det föregående redovisade föreslagna åtgärder kommer vid normal skörd detta underskott att kunna avvecklas på två år. Vid en spannmålsskörd av samma storlek som år 1968 kommer ytterligare underskott ej att uppstå.

Enligt den internationella konventionen om livsmedelshjälp utgör Sveriges leveransåtagande 54 000 ton vete per år för tiden den 1 juli 1968—den 30 juni 1971 (prop. 1967: 156, s. 81). För ändamålet har för innevarande budgetår beräknats 22 milj. kr. under sjunde huvudtitelns reservationsanslag Multilateralt finansiellt utvecklingsbistånd.

Överenskommelse har träffats med Internationella livsmedelsprogrammet (WFP) om dess medverkan i administrationen av den svenska hjälpen.

Sverige har åtagit sig att bestrida kostnaderna för frakt m. m. av den svenska spannmålshjälpen till resp. mottagarland, ehuru någon skyldighet för givarlandet att svara för dylika kostnader inte föreligger.

På begäran av WFP fullgörs en del av hjälpåtagandet i form av mjöl. På mottagarländernas begäran har vid förmalningen tillämpats en förhållandevis hög utmalningsgrad, varigenom erhållits en produkt som väl svarar mot konsumenternas vanor och behov i dessa länder. Arrangemanget med mjölleveranser som även har tillämpats av vissa andra givarländer, har rönt stor uppskattning hos mottagarländerna. Det har givit hjälpen mera reell innebörd, då det nämligen ofta har visat sig förenat med svårigheter för mottagarländerna att omhänderta, hantera och inom rimlig tid förmåla spannmålen.

Det torde enligt kommittén inte vara realistiskt att räkna med att mottagarländerna själva skall kunna betala kostnaderna för förmalningen i Sverige, trots att de svenska kvarnarna för denna förmalning jämfört med kommersiell tillverkning av mjöl har betingat sig en väsentligt reducerad ersättning.

Då det inte heller är rimligt att belasta den inhemska spannmålsregleringen med dessa förmalningskostnader, föreslås att desamma liksom frakt-kostnaderna m. m. får bestridas av det ovan nämnda anslaget. Vid ett antagande att högst hälften av det svenska bidraget enligt konventionen kommer att fullgöras i form av mjölleveranser kan merkostnaden beräknas till ca 1,5 milj. kr. per år. Den nu anmälda frågan om ersättning för mjölleveranser ingår inte i den träffade uppgörelsen.

På köpfodermedelsområdet har under nu löpande regleringsår importen av proteinrika foderbaljväxter ökat. Exempel härpå är åkerbönor, som f. n. inte omfattas av jordbruksregleringen och som är tullfria. Vidare anses stora möjligheter föreligga till import för utfodringsändamål av oljehaltiga frön och frukter, som ävenledes är avgiftsfria när de används som foder. Såsom framgår av kommitténs förslag under det avsnitt, som behandlar dispositionen av tillgängliga regleringsmedel, skall ca 10 milj. kr. få användas för utvecklingsarbete och försöksverksamhet rörande bl. a. möjligheterna till ökad användning av inhemskt proteinfoder. Förutsättningarna för en inhemsk odling av proteinrika foderbaljväxter har härvid bedömts som gynnsamma. Med hänsyn till angivna förhållanden och eftersom import av nämnda växtslag leder till ett ökat överskott av inhemsk foderspannmål, som måste avsättas med stora exportkostnader, är det ur prisregleringssynpunkt angeläget, att den aktuella importen avgiftsbelastas. Kommittén föreslår därför, att foderbönor och -arter samt andra slag av foderbaljväxter (stat. nr 07.05.005 och 009) införs under jordbruksregleringen och avgiftsbeläggs. Vidare bör sådana oljehaltiga frön och frukter, som importeras för annat ändamål än för fettutvinning, beläggas med införselavgift. Dessutom föreslås vissa höjningar av införselavgifterna för me-

lass och oljekraftfoder m. m. I en särskild tabell lägger kommittén fram förslag till avgiftsgränser och avgifter för ifrågavarande produkter. Med hänsyn till att melass används bl. a. som råvara för tillverkning av pressjäst bör jordbruksnämnden få medge restitution av införselavgiften eller del därav om det skulle visa sig att den högre avgiftsbeläggningen av melass påtagligt ändrar förutsättningarna för inhemsk jästtillverkning.

Kommittén föreslår vidare att jordbruksnämnden erhåller uppdrag att närmare utreda den kvalitetsmässiga effekten på animalieprodukterna av stor inblandning av fisk- och sillmjöl i foderblandningar. Leder utredningen till att sådan inblandning bör begränsas bör enligt kommitténs mening nämnden lägga fram förslag till härför erforderliga författningsbestämmelser.

Prisregleringen för *ärter* och *bönor* tjänliga till människoföda föreslås kvarstå i sin nuvarande utformning. Detta innebär, att prissättningen på ärter och bönor även i fortsättningen skall styras av införselavgifter men ej av prisgränser. För ärter föreslås införselavgiften höjd från nuvarande 20 till 25 kr. per dt, medan den för bönor föreslås vara oförändrad, 60 kr. per dt.

Av de medel som får disponeras för upplysningsverksamhet förordar kommittén, att högst 750 000 kr. efter jordbruksnämndens närmare bestämmande får disponeras för stöd åt utvecklingen av konservväxtodlingen under regleringsåret 1969/70. Stöd av minst samma omfattning bör utgå under regleringsåret 1970/71.

Kommittén anser vidare, att det stöd åt odlingen av *vallväxtfrö*, som försöksvis införts i och med regleringsåret 1968/69, bör utgå även under regleringsåret 1969/70. Stöd av minst samma omfattning bör utgå även under regleringsåret 1970/71.

Som förstärkning av regleringsekonomin på oljeväxtområdet föreslås att regleringsföreningen Sveriges oljeväxtintressenter av införselavgiftsmedel inom det belopp som skall tillföras regleringsföreningarna erhåller ytterligare 6 milj. kr. utöver det förut beräknade normalbeloppet av 55 milj. kr. Denna åtgärd kommer att göra det möjligt att något begränsa den sänkning av nuvarande pris på oljeväxtfrö, som för regleringsåret 1969/70 blir nödvändig med hänsyn till den svaga regleringsekonomin och ökningen av odlingens omfattning. I övrigt föreslår kommittén ej nu några ändringar i prisregleringen i fråga om fettvaror och margarin.

## Socker

Skördarna av sockerbetor har varit stora. Hektaravkastningen under år 1968 var sålunda den högsta som noterats i vårt land. Med nuvarande utformning av sockerregleringen har detta medfört svåra påfrestningar på sockerregleringsfonden. Denna hade vid ingången av regleringsåret 1968/69 en be-

hållning av ca 8 milj. kr. men beräknas vid regleringsårets slut ha ett underskott på drygt 50 milj. kr. Vid överläggningarna angående sockerregleringen har därför återuppbyggnad och stabilisering på längre sikt av sockerregleringsfonden framstått som en central fråga. En annan faktor som beaktats är Sveriges anslutning till det internationella sockeravtalet.

Förslaget till utformning av sockerregleringen för tiden efter den 30 juni 1969 bygger på de av Kungl. Maj:t och riksdagen år 1967 godkända riktlinjerna för en begränsning av den inhemska sockerbetsodlingen till 40 000 ha och en fortsatt anpassning av den svenska sockernäringsens villkor till EEC:s prisnivå. Förslaget innebär följande tillägg och ändringar av nuvarande regler, vilka i övrigt skall gälla oförändrade under den nya regleringsperioden.

1. Regleringsperioden skall omfatta fem år eller tiden fr. o. m. den 1 juli 1969 t. o. m. den 30 juni 1974. En femårsperiod har bedömts erforderlig bl. a. för att man skall hinna uppnå den åsyftade stabiliteten i regleringsekonomin, vartill kommer sockernäringsens ökade möjligheter till långsiktplanering av verksamheten.

2. Betodlingen skall begränsas till mera exakt 40 000 ha. För att förhindra överodling skall kontrollmätning ske i väsentligt ökad omfattning av enskilda brukningsenheters sockerbetsareal. Kostnaderna härför, som beräknas till ca 250 000 kr., skall betalas av regleringsfonden. Skulle av kontrollmätning framgå att överodling föreligger, skall betorna från överodlad areal betalas med världsmarknadspris enligt de regler som framgår av punkt 3 b) nedan.

3. a) Grundpriset för en årlig betskörd, som motsvarar högst 230 000 ton färdigt socker, skall vara 9:40 kr. per dt betor med en sockerhalt av 16 %.

b) För den del av betskörden, som motsvarar en sockerproduktion utöver 230 000 ton färdigt socker, skall betalning utgå i viss relation till gällande världsmarknadspris på färdigt socker, sådant det kommer till uttryck i den notering som ligger till grund för den svenska sockerregleringen. Od-larna skall dock av fondmedel erhålla så stor tilläggsbetalning, att betgrundpriset blir 4:78 kr. per dt för den kvantitet betor som motsvarar sockerproduktionen upp till 241 500 ton. Betor från överodlad areal enligt punkt 2 skall betalas efter samma grunder som gäller för sådana betor, vilka motsvarar en produktion som överstiger 241 500 ton färdigt socker.

c) De i a) och b) angivna grundpriserna skall sammanvägas och justeras med hänsyn till varierande sockerhalt m. m. enligt nu tillämpade regler. Priset skall inte justeras med hänsyn till eventuella regelutlösningar på jordbrukets område.

4. Bolagets ersättning för tillverkning av svenskt socker minskas med 18 öre per kg färdigt socker för den del av produktionen som överstiger 212 500 men inte 230 000 ton. För produktion som överstiger 230 000 ton utgår bolagets ersättning — i likhet med betalning för överodling inom EEC — i viss relation till gällande världsmarknadspris på socker, sådant detta kommer



till uttryck i den notering, som ligger till grund för den svenska sockerregleringen. För den kvantitet varmed produktionen understiger 212 500 ton skall bolaget erhålla en ersättning med 18 öre per kg.

5. De besparingar som uppstår till följd av ändringar av betpriset enligt punkt 3 och av bolagets ersättning enligt punkt 4 skall oavkortade tillföras sockerregleringsfonden.

6. Om införselavgifterna för melass, betfor o. d. höjs, skall sådan prishöjning genomföras på den svenska marknaden, som i anslutning till avgiftshöjningen är marknadsmässigt möjlig. Prishöjningen skall avse även pris till betodlare. De ökade intäkter som följer av prishöjningen skall likaledes oavkortade tillföras sockerregleringsfonden.

7. De nämnda justeringarna av den nuvarande inhemska sockerregleringen förutsätts inte komma att påverka utförsäljningspriset på socker i stigande riktning.

8. Bolaget har — mot bakgrunden av den produktionsavgift, som sockerindustrin i EEC har att erlägga vid produktion som överstiger garantikvoten — förbundit sig att före den 1 juli 1969 tillföra sockerregleringsfonden ett belopp av 8,1 milj. kr.

9. Om sockerregleringsfonden vid något av de närmaste fyra regleringsårens slut uppnår en behållning av minst 10 milj. kr., skall överläggningar kunna tas upp om anpassningen av betpris och förädlingsersättning i Sverige till de villkor som gäller inom EEC. Härvid skall som utgångspunkt användas de beräkningar, som låg till grund för betpris och förädlingsersättning i samband med 1968 års svenska skörd.

10. Inträder under regleringsperioden förändringar inom EEC beträffande villkoren för betodlare och sockerindustri, skall överläggningar kunna tas upp även angående anpassningen av de svenska villkoren härtill. Likaså skall överläggningar med jordbruksnämnden kunna tas upp om väsentliga förändringar i de grundläggande villkoren för den svenska sockernäringsen skulle inträffa under regleringsperioden.

11. Om prisspänningen på världsmarknaden mellan råsocker och färdigt socker — t. ex. genom att EEC inte ansluter sig till det internationella sockeravtalet — blir sådan, att import av råsocker för raffinering inte blir ekonomiskt möjlig vid fortsatt användning av Paris-börsens notering som prisunderlag för den svenska sockerregleringen, skall överläggningar kunna tas upp med jordbruksnämnden om justering av ersättningen för raffinering av importerat socker. Härvid förutsätts, att sådan justering skall få påverka priset endast på bitsocker och andra specialkvaliteter. Sker raffinering av importerat vitsocker skall samma ersättning utgå som vid raffinering av råsocker och införselavgiften skall jämkas med hänsyn till utbytesförlusten.

För att genomföra prisclearingen av socker intill dess regleringsfonden återuppbyggt föreslår kommittén, att jordbruksnämnden såsom förvaltare av fonden skall från utgången av juni 1969 få disponera en rörlig kredit

hos riksgäldskontoret på högst 40 milj. kr. Krediten bör löpa med ränta som skall belasta sockerregleringsfonden.

Det bör ankomma på jordbruksnämnden att vidta de regleringsåtgärder som behövs för att genomföra förslaget ävensom att meddela beslut i frågor, som kan komma att aktualiseras genom tillämpning av punkterna 9, 10 och 11 ovan.

### Potatis och potatisprodukter

Jordbrukspriskommittén anser inte några ändringar i nuvarande regleringsanordningar för *matpotatis* f. n. vara nödvändiga, ej heller för de produkter som framställs ur *matpotatis* (tulltaxenr 11.05, ur 19.02 och 20.02). Till stöd för att utveckla odlingen av utsädespotatis föreslår kommittén att högst 200 000 kr. får tas i anspråk av de medel som får disponeras för uppsyns-verksamhet.

Potatisindustriutredningen föreslog i sitt betänkande (Stencil Jo 1966: 15) att gränsskyddet för *stärkelse* — efter en viss, ganska kraftig initialsänkning — under vart och ett av de följande fem åren skulle sänkas med 3—4 öre per kg. 1966 års jordbrukspriskommitté, vars förslag senare antogs av riksdagen (prop. 1967: 95, JoU 25, rskr 280), förordade en sänkning med 22 öre per kg för de två regleringsåren 1967/68 och 1968/69. Eftersom det av marknadsmässiga skäl bedömts vara bättre med mera sällan återkommande större sänkningar än med täta, mindre sådana, föreslås nu en sänkning av gränsskyddet för all stärkelse med 5 öre per kg den 1 juli 1969. Enligt kommitténs mening bör de därigenom erhållna nivåerna för gränsskyddet på detta område kvarstå oförändrade under tvåårsperioden. Frågan om gränsskyddets höjd efter den 30 juni 1971 bör tas upp till förnyat övervägande. Mittpriset för potatisstärkelse bör undergå samma ändring som införselavgiften och prisgränserna bör justeras i anslutning därtill.

Jordbruksnämnden bör, om så bedöms behövt för att trygga avsättningen av stärkelse, ha rätt att ta ut högre *tillverkningsavgift för stärkelse* än vad som nu sker. Kommittén föreslår därför, att sådan tillverkningsavgift får bestämmas till högst 10 öre per kg ren stärkelse mot f. n. högst 6,5 öre. En eventuell ändring av denna avgift skall inte påverka kompensationsavgifterna på stärkelseområdet.

Vid en översyn av införselavgifterna på *glykos*, som företagits inom jordbruksnämnden och regleringsföreningen Stärkelse- och bränneriintressenter, ekonomisk förening, har framkommit, att dessa avgifter bör kunna sänkas med 16 öre per kg. Eftersom dessutom råvarupriset vid ett genomförande av ovanstående förslag torde komma att sjunka med 5 öre per kg, föreslås för de nästkommande två regleringsåren att införselavgiften för glykos sänks sammanlagt med 21 öre per kg.

Kommittén föreslår vidare, att *kemiskt ren glukos* (stat. nr 17.02.102)

förs över till jordbruksregleringen och beläggs med samma införselavgift som motsvarande icke kemiskt rena vara. Fram till den 1 januari 1959 omfattades druv- och stärkelsesocker (glukos, glykos), oavsett renheten, av den svenska jordbruksregleringen. Vid nämnda tidpunkt infördes en ny svensk tulltaxa baserad på den s. k. Brysselnomenklaturen. I denna gjordes skillnad mellan kemiskt ren vara (glukos) och annan vara (glykos). Förstnämnda vara, vilken då nästan uteslutande användes vid framställning av läkemedel, ansågs inte böra falla under jordbruksregleringen. Den belades med 12 % tull i likhet med flertalet organiska renkemikalier. Genom ändring i Brysselnomenklaturen sammanfördes den 1 januari 1965 den kemiskt rena glukosen med de mindre rena produkterna. Orsaken härtill var bl. a. att varan i ökad omfattning kommit att användas inom livsmedels- och konfektyrindustrierna. I EFTA har den kemiskt rena varan tidigare betraktats som industrivara men den bedöms, efter det att Brysselnomenklaturen ändrats, nu såsom jordbruksvara.

Kommittén framhåller, att kemiskt ren glukos torde vid tullbehandlingen vara svår att skilja från den icke kemiskt rena varan och den blir med gränsskyddets nuvarande utformning avsevärt billigare i Sverige än icke kemiskt ren vara. Prisrelationen utomlands är den omvända. Till följd därav finns en tendens att den icke kemiskt rena varan trängs undan från områden, där den haft sin naturliga användning.

Om den kemiskt rena glukosen beläggs med avgift, bör den bli föremål för sådan prisutjämning som sker till följd av EFTA-överenskommelsen enligt samma villkor som nu gäller för den icke kemiskt rena varan.

Enligt kommitténs förslag bör följande införsel- och kompensationsavgifter utgå för nedan nämnda former av stärkelse och produkter därav.

Stat. nr	Varuslag	Införsel- avgift, kr./dt	Kompensations- avgift, kr./dt
07.06.001	Maniok- och arrowrot.....	81:—	—
11.06.000	Mjöl och gryn, framställda direkt av sago, av maniok-, arrow- eller salepsrot eller av andra till tulltaxenr 07.06 hänförliga rötter, stam- eller rotknölar.....	81:—	—
11.08.100, 905	Majsstärkelse, annan stärkelse .....	81:—	—
400	Potatisstärkelse .....	49:—	4:—
902, 903	Vetestärkelse, risstärkelse .....	49:—	—
17.02.102	Glukos, kemiskt ren .....	98:—	9:—
103	» , annan, i fast form (glykos).....	98:—	9:—
200	» , annan, flytande (glykos).....	86:—	4:10
19.04.000	Gryn och flingor, framställda av tapioka-, sago-, potatis- eller annan stärkelse.....	81:—	—

Prisregleringen för fabrikspotatis m. m. föreslås i övrigt utformad efter samma principer som de nu gällande.

### Mjök och mejeriprodukter

Kommittén framhåller, att den för innevarande prisregleringsperiod kalkylerade nedgången i mjölkinvägningen med 4 % per år inte har kommit till stånd. Som följd härav har det inte blivit möjligt för mjökproducenterna att få den avsedda förbättringen av avräkningspriset, vilken beräknades till 2,5 öre per kg under första och till ytterligare 2 öre under andra året. Under regleringsåret 1967/68, då invägningen gick ned med ca 1 % uttryckt i mjölkfett, steg avräkningspriset visserligen med ca 4 öre i stället för kalkylerade 2,5 öre per kg. Denna prishöjning uppnåddes emellertid till stor del på grund av särskilda omständigheter, som ej var förutsatta vid tidpunkten för prisöverläggningarna.

Smörpriset kunde således höjas till garantiprisnivån redan i augusti 1967, vilket medverkade till att regleringsfondens ingående behållning den 1 september 1967 blev väsentligt större än man tidigare kalkylerat med. Vidare tillfördes regleringsfonden vissa extra införselavgiftsmedel för fodermedel som kompensation för en inträffad höjning av oljekraftfoderpriserna, vilken beräknades öka mjökproduktionens kostnader med ca 3/4 öre per kg. Slutligen togs praktiskt taget hela det för de båda regleringsåren till garanti för smörpriset avsatta beloppet av 16,5 milj. kr. i anspråk för att bestrida kostnaderna för en smörrealisation i juni 1968. För innevarande år förutses att avräkningspriset går ned med ca 2 öre.

För att göra en viss förbättring av avräkningspriset på mjök möjlig under den kommande prisregleringsperioden föreslår kommittén höjningar av vissa produktpriser. I fråga om konsumtionsmjök, som är standardiserad till en fetthalt av 3 % och som distribueras i detaljhandelsförpackning, förordas ej annan ändring än att i malmöområdet priset till följd av redan inträffade ökade distributionskostnader får höjas med 1 öre per kg. I fråga om tilläggspris för skilda förpackningstyper skall jordbruksnämnden liksom hittills få besluta. För konsumtionsmjök, som säljs som s. k. lösmjök till storförbrukare och som sålunda distribueras i annat emballage än detaljhandelsförpackningar, skall det nuvarande partipriset kunna höjas med högst 5 öre per kg.

För skummjök föreslår kommittén en höjning av den övre prisgränsen med 8 öre per kg eller till 53 öre per kg. Förslaget innebär att partipriset blir ungefärligen lika med vad som tillämpades före den 1 september 1967.

För tjock grädde och tunn grädde kan en prishöjning i storleksordningen 25 resp. 10 öre per kg genomföras utan ändring av gränsskyddet. Likaså kan priset på s. k. lösgrädde, som säljs till storförbrukare och som distribueras i annat emballage än detaljhandelsförpackningar, höjas med 10 öre per kg.

Genom en höjning av införselavgiften för ost med 15 öre per kg förutsätts priset på ost komma att stiga med samma belopp. I konsekvens härmed

ändras mittpriset till 673 öre samt prisgränserna till 604 resp. 742 öre per kg.

Före den 1 september 1967 utgick införselskyddet för smältost i form av en kompensationsavgift. Avgiften hade i enlighet med gällande regler hållits oförändrad vid de regelutlösningar som förekommit sedan den 1 september 1959, samtidigt som införselavgiften för hårdost och dessertost undergått justeringar, som sammantagna medfört en höjning av införselskyddet med 97 öre per kg. Kommittén förordar att den nuvarande införselavgiften för smältost av 20 öre den 1 juli 1969 höjs till 93 öre per kg.

I fråga om torrmjolk förordar kommittén en höjning av införselavgifterna med 30 öre per kg. Detta innebär att mittpris, prisgränser och införselavgift för mager och fet torrmjolk den 1 juli 1969 fastställs till följande belopp (öre/kg).

	Torrmjolk	
	Mager	Fet
Övre prisgräns .....	354	574
Mittpris .....	310	510
Nedre prisgräns .....	266	446
Införselavgift .....	210	240

De intäkter, som mejerierna beräknas erhålla genom de föreslagna pris-höjningarna på skummjolk, grädde och ost, förutsätts kunna bli utjämnade genom höjda tillverknings- och försäljningsavgifter. I övrigt förutsätts avgiftsnivån hållas oförändrad under regleringsåret 1969/70. Jordbruks-nämnden bör dock liksom under innevarande prisregleringsperiod ha möjlighet att justera utjämningsavgifterna med hänsyn till ändrat kostnads-läge inom mejeriindustrin ävensom med hänsyn till mindre avvikelser i förhållande till det förutsatta prisläget.

För regleringsåret 1969/70 har förutsatts att mjölkregleringen av införselavgiftsmedel inom ramen tillförs ytterligare 10 milj. kr. Av införselavgiftsmedel utom ramen skall mjölkregleringen liksom hittills tillföras 25 milj. kr. för fortsatt nedsättning av priset på konsumtionsmjolk samt där-utöver 20 milj. kr. för att allmänt förstärka medelstillgången i reglerings-kassan. Slutligen skall såsom ett engångsbelopp mjölkregleringen tillföras 12 milj. kr. av från tidigare regleringsår kvarstående införselavgiftsmedel. För regleringsåret 1970/71 förutsätts samma tilldelning av införselavgifts-medel utanför ramen som regleringsåret 1969/70 med undantag för nyss nämnt engångsbelopp.

Den påbörjade avvecklingen av det allmänna mjölkpristillägget skall slut-föras på så sätt att det pristillägg av budgetmedel, som under reglerings-året 1968/69 utgår med 25 öre per kg mjölkfett, upphör den 30 juni 1969.

De villkor, som nu är knutna till rätten att erhålla allmänt mjölkpristilllägg, bör fr. o. m. den 1 juli 1969 gälla beträffande rätten att få utjämningsbidrag från regleringskassan.

Av budgetmedel bör enligt kommitténs mening mjölkregleringskassan för regleringsåret 1969/70 erhålla ett engångstillskott av 30 milj. kr. För regleringsåret 1970/71 skall således ej några budgetmedel tillföras kassan.

I det föregående föreslagna prisändringar och medelsdispositioner beräknas göra det möjligt att för regleringsåret 1969/70 höja avräkningspriset till jordbrukarna för mjölk med 1,5 à 2 öre/kg. Kommittén vill dock understryka att utvecklingen av avräkningspriset liksom hittills blir beroende av mjölkproduktionens utveckling och konsumtionsutvecklingen inom landet i fråga om mjölk och mjölkprodukter.

Kommittén har vid sina överläggningar med företrädare för jordbruket och konsumentdelegationen haft ingående diskussioner om produktutveckling i fråga om mjölkprodukter och om näringsfysiologiska synpunkter på prissättningssystemet inom mjölksektorn. Härvid har även expertis från statens institut för folkhälsan deltagit. Med anledning härav föreslår kommittén att en särskild utredning tillkallas för att mot bakgrunden av det anförda förutsättningslöst överväga den fortsatta utformningen av prissättningssystemet på mjölk och mjölkprodukter. I utredningens uppdrag bör ingå att ta upp frågan om avgiftsbeläggning av s. k. imiterade mjölkprodukter och prissättningen i fråga om mjölkpulver och skummjölk till human konsumtion och till foder. I utredningen bör ingå förutom representanter för jordbruket, konsumenterna och myndigheterna även expertis på folkhälsofrågor. Den bör bedriva sitt arbete så att dess resultat kan beaktas vid ställningstagandet till prissättningen på mjölk och mjölkprodukter för regleringsåret 1970/71.

Till kommittén har överlämnats en promemoria (Stencil Jo 1968: 8) med utredning och förslag rörande mejeriorganisationens marknadsreglerande åtgärder för mjölk och mejeriprodukter. Den verkställda utredningen gäller sambandet mellan mejeriorganisationens marknadsreglerande åtgärder och den statliga prisregleringen samt därav följande hinder mot att marknadsregleringarna såsom konkurrensbegränsningar underkastas de näringsfrihetsvårdande myndigheternas prövning. Vid de av kommittén förda överläggningarna har — mot bakgrund av mejeriindustrins behov av visst rådrum — enighet nåtts om att det efter utgången av juni 1971 inte skall föreligga något hinder mot att mejeriindustrins nuvarande eller blivande marknadsreglerande åtgärder fritt prövas av de näringsfrihetsvårdande myndigheterna. Dock skall frågan om prissättningen på skummjölk och mjölkpulver närmare undersökas av den förutnämnda utredningen, som skall överväga den fortsatta utformningen av prissättningssystemet på mjölk och mjölkprodukter.

## Kött och fläsk

För att de ekonomiska följderna av den pågående utslaktningen av kor skulle fördelas under en längre period ställdes fr. o. m. den 1 juli 1967 en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 milj. kr. till föreningen Svensk kötthandels förfogande. Härigenom kunde slaktdjursavgifterna för storboskap, som i början av år 1967 utgick med 140 kr. per djur i högsta viktgrupp, successivt bringas ned till 50 kr. Krediten, som enligt riksdagens beslut skall vara återbetald senast den 1 juli 1972, beräknas bli helt disponerad av Svensk kötthandel under innevarande regleringsår. De föreliggande överskotten av nötkött åsamkar emellertid föreningen så stora kostnader att även andra åtgärder har måst vidtas för att få medel till att täcka utgifterna.

Jordbruksnämnden har sålunda, efter framställning av föreningen den 1 mars 1969 höjt slaktdjursavgiften för storboskap med 25 kr. per djur. I anslutning härtill erinrar jordbrukspriskommittén om att överskottssituationen vid den bedömning, som gjordes under prisöverläggningarna år 1967, ansågs som temporär och att en viss lättnad beräknades inträda redan under år 1968 genom minskad ungnötsuppfödning. Så har emellertid inte blivit fallet. Den s. k. spädkalvsreserven har i allt högre utsträckning kunnat utnyttjas för uppfödning av ungnöt, samtidigt som slaktvikterna successivt har ökat. Detta gör att, såvitt nu kan bedömas, ett överskott på nötkött och då i första hand ungdjurskött kommer att föreligga ännu ett par år.

I syfte att underlätta försäljningen av de kvantiteter kött, som framkommer vid en koslakt av den storleksordning, som bedöms vara nödvändig för att anpassa mjölkproduktionen till avsättningsmöjligheterna, föreslår kommittén att för vardera regleringsåret 1969/70 och 1970/71 budgetmedel till ett belopp av högst 25 milj. kr. per år ställs till jordbruksnämndens förfogande. Beloppet bör av nämnden få disponeras för att kompensera föreningen Svensk kötthandel för de extra kostnader som följer av en större årlig minskning av kostammen än 20 000 djur.

Medel för ändamålet bör av nämnden ställas till föreningens disposition månadsvis i efterskott med beaktande av tillgängliga prognoser rörande omfattningen av koslakt och rekrytering. För den slutliga avräkningen bör såsom beräkningsunderlag användas statistiska centralbyråns husdjursräkningar i juni 1969, 1970 och 1971.

I syfte att ytterligare underlätta anpassningen av antalet mjölkkor till avsättningsutrymmet för mjölkproduktionen föreslår kommittén, att den tid inom vilken den förutnämnda krediten skall vara återbetald utsträcks till den 1 juli 1974. Om de nu vidtagna åtgärderna skulle visa sig otillräckliga för att regleringsföreningen skall beräknas kunna återbetala lånet till riksgäldskontoret inom föreskriven tid, bör slaktdjursavgifterna för nötkreatur höjas ytterligare.

I fråga om ostyckat nöt- och hästkött föreslår kommittén vidare att införselavgiften höjs med 5 öre per kg och att motsvarande ändring sker av mittpriser och prisgränser.

För fläsk föreslås dels en höjning av införselavgiften med 5 öre per kg, dels motsvarande ändring av mittpris och prisgränser. Det har förutsatts att denna höjning kommer att motsvaras av en ökad slaktdjursavgift. Vidare förordar kommittén, att jordbruksnämnden i fortsättningen bestämmer att slaktdjursavgiften för svin skall tas ut per kg. Vad gäller slaktdjursavgiftens storlek i övrigt vill kommittén hänvisa till vad som anförts under spannmålsregleringen.

Jämsides med den uppbyggnad av fårstammen med ca 80 %, som ägt rum sedan år 1960, har en ökning även av slakten av får och lamm kunnat registreras. Produktionen är dock alltså av blygsam omfattning och uppgick under år 1968 till ca 3 000 ton.

Konsumtionen har utvecklats på följande sätt.

År	Ton	Kg per person
1960 .....	1 940	0,26
1966 .....	2 560	0,33
1967 .....	2 710	0,34
1968 .....	2 890	0,36

I samband med regelutlösningar i början av 1960-talet uppräknades prisgränserna och gränsskyddet för får- och lammkött mer än för exempelvis nötkött och fläsk. I förhållande till nötkött ligger mittpriset och gränsskyddet för får- och lammkött f. n. 178 resp. 92 öre per kg högre.

Sedan ett flertal år har det visat sig svårt, särskilt under slaktsäsongen, att hålla priset på får- och lammkött inom prisgränserna. Detta har inte alltid berott på konkurrens från utlandet utan även orsakats av svårigheter att sälja får- och lammkött till priser motsvarande den nedre prisgränsen. Försäljningssvårigheterna brukar medföra, att inemot en tredjedel av årsproduktionen läggs in i fryshus för att senare säljas till rabatterat pris. Slaktsäsongen är koncentrerad till tredje och fjärde kvartalet. Under år 1968 beräknas nära 90 % av årsproduktionen ha fallit inom dessa kvartal.

För att stimulera avsättningen av får- och lammkött bör under regleringsperioden ett försök med en s. k. mellanprislinje göras. Kommittén föreslår därför att införselavgiften för får- och lammkött sänks med 2 kr. från nuvarande 4: 59 till 2: 59 kr. per kg. I samband härmed bör mittpriset räknas ned med 2: 50 kr. per kg och motsvarande justering av prisgränserna äga rum. För att kompensera producenterna för det sänkta gränsskyddet bör ett pristillägg av 2 kr. per kg utgå på all besiktigad slakt av får och lamm. Kostnaderna härför, som beräknas till ungefär 7 milj. kr., bör under regleringsåret 1969/70 få bestridas av från tidigare regleringsår kvarstående införselavgiftsmedel. För regleringsåret 1970/71 föreslås finansieringen ske i



första hand på samma sätt och i andra hand, om så blir erforderligt, med sådana införselavgifter från löpande period som inte avses utnyttjas för jordbruksregleringsändamål. Om så befinns lämpligt, bör jordbruksnämnden kunna utbetala pristillägget med ett visst belopp per slaktkropp.

En sänkning av införselavgiften med 2 kr. per kg kan väntas helt slå igenom i partipriserna. Konsumentpriset bör enligt gängse kalkylmetoder kunna sänkas med 140 % av partiprissänkningen.

För styckat får- och lammkött utgår f. n. införselavgiften med samma belopp som för styckat nötkött. I fortsättningen bör införselavgiften för styckat får- och lammkött utgå med 1,2 gånger motsvarande avgift för ostyckad vara.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 prövade jordbruksnämnden under regleringsåret 1967/68 försöksvis ett system med s. k. buffertzoner för att dämpa prissvängningarna på kött och fläsk. Sedan jordbruksnämnden i prisregleringsskrivelsen till Kungl. Maj:t den 23 februari 1968 framhållit, att systemet i stort sett fungerat såsom det var avsett, beslöt Kungl. Maj:t och riksdagen (prop. 1968: 85, JoU 28, rskr 266) att systemet med vissa modifikationer skulle prövas även under regleringsåret 1968/69.

Kommittén föreslår att buffertzonsystemet avskaffas för får- och lammkött i samband med att en mellanprislinje införs för dessa varuslag men att systemet tills vidare bibehålls oförändrat för övriga varugrupper.

Som underlag för mätningen av den inhemska prisnivån för kött och fläsk skall enligt nuvarande regler Sveriges slakteriförbunds partiprislista för hela och halva kroppar i Stockholm och Göteborg användas. Under de senaste åren har vissa ändringar i slakt- och försäljningsförhållanden inträffat, som medfört att jordbruksnämnden måst göra vissa avdrag och tillägg till de noterade priserna för att korrigera dessa till den nivå, som prisbestämmelserna ursprungligen avsåg. I stället för att vid varje mätning av prisnivån göra dessa avdrag och tillägg till listpriserna torde det vara lämpligt att ändra prisgränserna.

Detta innebär, att prisgränserna räknas upp för nöt- och hästkött samt får- och lammkött med 2 öre, för kalvkött med 12 öre och för fläsk med 5 öre per kg. I fråga om dessa åtgärder av teknisk karaktär har samråd skett med köttbranschens riksorganisationer, Sveriges slakteriförbund, Kooperativa förbundet och Köttbranschens riksförbund, vilka förklarar sig ej ha någon erinran. De mittpriser och prisgränser, som skall gälla efter denna tekniska omläggning och efter i det föregående föreslagna ändringar i fråga om nötkött och fläsk samt i får- och lammkötsregleringen, framgår av följande tabell (öre/kg).

	Nedre prisgräns	Mittpris	Övre prisgräns
Nöt- och hästkött . . . . .	643	739	835
Kalvkött . . . . .	708	833	958
Får- och lammkött . . . . .	564	662	760
Fläsk . . . . .	486	563	640

Kokt kött och fläsk hänförs till tulltaxenr 16.02.701 och 801. Införselavgiften utgår med 4: 13 kr. per kg. För att få en bättre anpassning till avgiftsbeläggningsen för övriga köttvaror föreslås, att avgiften fr. o. m. den 1 juli 1969 skall utgå med samma belopp som införselavgiften för styckat nötkött, vilken f. n. utgör 5: 14 kr. per kg.

Den av kommittén föreslagna utredningen angående den fortsatta utformningen av prissättningsystemet på mjölk och mjölkprodukter samt angående avgiftsbeläggning av s. k. imiterade mjölkprodukter bör enligt kommitténs mening även ta upp frågan om avgiftsbeläggning av imiterade köttprodukter, närmast med anledning av att sojaprotein förts in på marknaden.

Enligt nu gällande bestämmelser skall restitution av utgående införselavgift medges vid import av levande hästar för annat ändamål än slakt. Bl. a. för att få likformighet med vad som gäller vid import av nötkreatur förordar kommittén, att sådan restitution ej skall lämnas efter den 30 juni 1969.

#### Ägg och äggprodukter m. m.

De föreslagna ändringarna av fodermedelspriserna beräknas medföra minskade kostnader för *äggproduktionen*. Med hänsyn till avsättningsförhållandena på äggmarknaden är det emellertid angeläget att man inte låter sänkningen av foderkostnaderna resultera i en ökad äggproduktion. Jordbrukspriskommittén har därför, som framgår av avsnittet om spannmål, föreslagit att tilldelningen av regleringsmedel till föreningen Svensk ägghandel skärs ned till vad som oundgängligen är nödvändigt.

I övrigt föreslår kommittén ingen annan ändring i äggregleringen än en viss omläggning av kvalitetsarbetet för ägg fr. o. m. regleringsåret 1970/71. Kvalitetsarbetet är frivilligt men kostnaderna härför bestrids av regleringsmedel som tilldelas föreningen Svensk ägghandel av medel som får användas för regleringsändamål på jordbrukets område. F. n. utgår en kvalitetsbetalningspremie till äggpackerierna, motsvarande 7 öre per kg ägg, som kompensation för vissa, huvudsakligen initialmässiga kostnader i samband med kvalitetsbetalningen. Vidare utgår ett s. k. packeribidrag, som differentieras efter kvaliteten på de förpackade äggen och som kan utgå med högst 6 öre per kg. Med nuvarande omfattning beräknas kvalitetsarbetet dra en kostnad av ca 4,5 milj. kr. per år. Fr. o. m. regleringsåret 1970/71

bör kostnadsramen för kvalitetsarbetet begränsas till 2,5 milj. kr. och helt avse packeribidraget.

För *fjäderfäkött* i hela kroppar föreslår kommittén oförändrat gränsskydd. För styckat och benfritt fjäderfäkött, för vilka varuslag införselavgiften f. n. är densamma som för hela kroppar, bör i likhet med vad som gäller för nötkött införselavgiften utgå med 140 % av avgiften för motsvarande hel vara.

F. n. lämnas av regleringsmedel bidrag för lagring av kött av höns, broiler och annan kyckling samt kalkon. Med hänsyn till behovet av att anpassa produktionen till avsättningsläget har kommittén föreslagit en minskad tilldelning av regleringsmedel till föreningen Svensk ägghandel. På grund härav bör lagringsstödet upphöra den 1 juli 1969 för samtliga varugruppen utom för hönskött.

#### Importen av vissa blandvaror m. m.

Kommittén framhåller, att företrädarna för jordbruket under överläggningarna med stort eftertryck påtalat de skadeverkningar för jordbruksregleringen som följer av att vissa enkla blandvaror av jordbruksprodukter som hänförs till tulltaxenr 21.07 — »beredda näringsmedel, ej hänförliga till annat nummer» — kan importeras helt avgiftsfritt. Det har framhållits att dessa enkla blandningar i allmänhet torde ha komponerats enbart i syfte att kringgå importavgifterna på ingredienserna. Denna lucka i avgiftssystemet har dels vållat avsevärt bortfall av inkomster av införselavgifter, dels föranlett förluster för jordbruket genom att man nödgats sänka det inhemska priset på vissa råvaror under den nivå som enligt regleringen skall skyddas genom införselavgifter.

Det har inte varit möjligt för kommittén att beräkna de skadeverkningar som importen av åsyftade blandvaror hittills åstadkommit. Enligt kommitténs uppfattning råder dock ett mycket otillfredsställande förhållande som innebär osäkerhet och risker, inte minst med tanke på den framtida utvecklingen. Utöver ovannämnda slag av skadeverkningar nämner kommittén också försämringen av konkurrenssituationen för de inhemska tillverkarna av vissa mera komplicerade 21.07-produkter. Kommittén har i detta sammanhang även beaktat Sveriges åtaganden enligt EFTA-konventionen.

För att man skall kunna komma till rätta med problemet föreslår kommittén att möjlighet skapas till råvaruprisutjämning vid tillverkning av vissa blandprodukter. Samma system bör användas som nu tillämpas för vissa andra livsmedelsindustriprodukter. Prisutjämningen bör kombineras med uttagande av tillverkningsavgifter vid inhemsk produktion. Importvarorna bör beläggas med kompensationsavgifter av samma storlek som tillverkningsavgifterna. Avgiftsbeläggningen bör ha sådan omfattning och

storlek att prisutjämnningen härigenom i princip finansieras. Av administrativa skäl bör tillverkningsavgiften tas ut endast på sådana produkter som tillverkas för avsalu.

Från avgiftsplikt, såväl vid tillverkning som import, bör undantas sådana varor som har ett tillfredsställande gränsskydd även mot andra EFTA-länder, t. ex. »bakhjälpmiddel», innehållande minst 10 viktprocent fett (= jordbruksvara i EFTA).

De högsta avgifter, som skall få tas ut, bör inte överstiga belopp motsvarande införsel- och fettvaruavgiften på de i en produkt, alternativt en grupp av produkter, ingående ingredienserna. Det bör eftersträvas att avgifterna hålls fasta under längre perioder. Närmare bestämmelser om avgifternas storlek torde få meddelas av jordbruksnämnden.

Som tidigare redovisats har kommittén föreslagit att den utredning, som skall överväga den fortsatta utformningen av prissättningsystemet på mjölk och mjölkprodukter, skall ta upp frågan även om avgiftsbeläggning av s. k. imiterade mjölk- och köttprodukter. Intill dess resultatet av utredningen föreligger anser kommittén att ett provisoriskt avgiftssystem bör tillämpas enligt följande.

För flytande mjölk- och gräddersättningar (fettemulsioner), som tillverkas inom landet, utgår accis enligt förordningen den 5 juni 1953 (nr 396) om accis å fettemulsion m. m. och kungörelsen den 5 juni 1953 (nr 438) med förordnande om accis å fettemulsion. Vid import utgår tull med samma belopp som accisen samt i vissa fall införselavgifter beräknade efter råvaruinnehållet. Den nuvarande avgiftsbelastningen får anses vara prohibitiv för vissa fettemulsioner vilka är avsedda som mjölkersättningar. Kommittén föreslår i syfte att uppnå en rimligare avgiftsbelastning, att accisen för fettemulsioner med en fetthalt av högst 7 % sänks från nuvarande 80 öre till 30 öre per kg. Införselavgifter beräknade efter råvaruinnehållet bör inte tas ut för denna grupp, utan införselskyddet bör utgå enbart i form av en tull, som föreslås utgöra 30 öre per kg. I övrigt föreslås ingen ändring i det nuvarande avgiftssystemet för fettemulsioner.

Sådana fettemulsioner, i vilka ingår fett, och vilka används i stället för grädde eller mjölk, direkt eller efter enkel beredning, bör åsättas en tillverknings- och kompensationsavgift av 2 kr. per kg.

»Sojaprotein» används ibland som samlingsnamn för olika produkter, som kan utvinnas ur sojabönan. Obehandlade sojabönor och sojamjöl med kvarvarande olja hänförs till tulltaxenr 12.01 resp. 12.02 och är f. n. avgiftsfria. Extraherat och avfettat sojabönmjöl hänförs till nr 23.04. Denna produkt som i första hand används till utfodring är belagd med en införselavgift, som f. n. utgår med 20 kr. per dt. Enligt uppgift torde dock vissa produkter under detta nummer användas i livsmedelshanteringen. Tulltaxeringen av »sojaprotein», som används i livsmedel och då bl. a. som ersättningsmedel för kött, är beroende av varans bearbetning och kon-

centrationsgrad. Till nr 19.02 hänförs s. k. texturerat sojaprotein, som torde vara den sojaprodukt som hittills fått den största användningen inom den svenska livsmedelsindustrin. Den är f. n. belagd med en tull, som utgår med 20 % av varuvärdet. »Sojaprotein» importerar även under nr 21.07. Praktiskt taget rent sojaprotein slutligen hänförs till nr 35.04.

Kommittén föreslår att sådana sojabönprodukter under tulltaxenr 19.02, 21.07 och 23.04, som kan användas som ersättningsmedel för kött, tills vidare i princip beläggs med en tillverkningsavgift resp. kompensationsavgift av 3:50 kr. per kg. Produkterna under nr 19.02 föreslås bli införda under jordbruksregleringen.

För produkter under nr 23.04 förutsätts att avgiften på 3:50 kr. per kg inte skall tas ut på sådana varor som skall användas för utfodring. Kommittén föreslår inte nu några ändringar för varorna under nr 35.04 eftersom dessa är bundna med tullfrihet i GATT.

För den händelse att produktionen och införseln av imiterade produkter under prisregleringsperioden skulle utvecklas på sådant sätt att grunderna för den träffade överenskommelsen om jordbrukspriserna rubbas, bör enligt kommitténs mening Kungl. Maj:t ha möjlighet att vidta erforderlig höjning av avgiftsskyddet.

#### Användning av införsel- och regleringsavgiftsmedel m. m.

*Användningen av införselavgiftsmedel för regleringsåren 1967/68 och 1968/69.* Statens jordbruksnämnd redovisar dels uppburna införselavgiftsmedel m. m. för regleringsåret 1967/68 med undantag av införselavgifter för sockerregleringsvaror, dels beräkningar av avgiftsuppbörden för regleringsåret 1968/69. Beräkningarna bygger på de avgiftssatser som hittills gällt under detta regleringsår.

I en preliminär beräkning för regleringsåret 1968/69 uppskattade jordbruksnämnden totalsumman av införselavgiftsmedel m. m. för andra jordbruksprodukter än socker till ca 327 milj. kr., varav ca 82 milj. kr. hänfördes till fodermedelsavgifter. Jämfört med dessa uppskattningar visar de reviderade beräkningarna en höjning av inkomsten från 327 milj. kr. till 337,8 milj. kr. Höjningen är helt att hänföra till en beräknad ökning av fodermedelsavgifterna från tidigare angivna 82 milj. kr. till ca 95,2 milj. kr.

Den huvudsakliga medelsdispositionen för regleringsåren 1967/68 och 1968/69 har av jordbruksnämnden redovisats i en särskild tabell.

För användningen av införselavgiftsmedel m. m. med undantag av medel, som inflyter för varor under sockerregleringen, gäller för regleringsåret 1968/69 att medlen intill ett sammanlagt belopp av 243,7 milj. kr. i mån av behov förs över till de olika regleringsföreningarna på jordbrukets område. Jordbruket tillgodoförs även sådana införselavgifter för fodermedel, preliminärt beräknade till 13,2 milj. kr., vilka inflyter utöver näm-

da belopp. Totalt skall sålunda ett beräknat belopp av 256,9 milj. kr. föras över till regleringsföreningarna för att användas enligt en av 1968 års riksdag beslutad preliminär fördelningsplan. Härutöver förutsätts, liksom hittills, att Svensk spannmålshandel tillförs införselavgifter för sådan brödsäd, som importeras i utbyte mot svensk brödsäd, vilken exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder.

	1967/68	1968/69 prel.
	1 000 kr.	1 000 kr.
<b>INKOMSTER</b>		
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter och räntor .....	42 754	41 178
Under regleringsåret influtna införselavgifter .....	304 589	337 815
Vissa ränteinkomster .....	3 060	3 000
Summa inkomster	350 403	381 993
<b>UTGIFTER</b>		
a) Av medel inom resp. regleringsårs normalram		
Svensk spannmålshandel .....	60 908	86 200
Stärkelse- och bränneriintressenter .....	8 000	2 500
Sveriges oljeväxtintressenter .....	46 000	45 000
Föreningen för mejeriprodukter .....	44 500	49 100
Svensk kötthandel .....	42 000	50 000
Svensk ägghandel .....	14 200	17 000
Fortsatt utveckling av odlingen av s. k. konservärter .....	250	250
Kvalitetsbefrämjande åtgärder för bruna bönor .....	560	—
Reserv till jordbruksnämndens förfogande .....	—	6 850
Summa	216 418	256 900
b) Av under resp. regleringsår utanför normalramen inflytande medel		
För sänkning av priset på mjölk .....	20 800	25 000
Sveriges potatisodlares riksförbund .....	833	1 000
För stöd åt vallfröodlingen .....	—	1 000
Prisutjämning på äggalbumin .....	915	1 500
Prisutjämning på kärnbindemedel .....	324	1 000
Svensk matpotatiskontroll .....	125	150
Veterinärstyrelsen .....	87	150
Statens jordbruksnämnd för konsumtionsmjölkkontroll .....	50	50
Bidrag för avsättning av brödsäd .....	26 969	22 500
Summa	50 103	52 350
c) Av medelsöverskott från tidigare regleringsår		
Jordfonden .....	10 000	10 000
EFTA-förluster .....	7 704	—
Utbetalning till Danmark .....	25 000	35 000
Summa	42 704	45 000
Summa utgifter	309 225	354 250
Saldo vid utgången av regleringsåret		
På överskottskonto .....	41 178	27 743

Den reviderade beräkningen av införselavgifterna för fodermedel för regleringsåret 1968/69 visar, att dessa med ca 13,2 milj. kr. kommer att överstiga det tidigare antagna totalbeloppet av 82 (59 + 23) milj. kr. Med anledning bl. a. härav har nämnden efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen jämkat den preliminära fördelningsplanen mellan de olika regleringsområdena enligt följande tabell.

FÖRDELAS TILL:	Fördelning 1968/69 milj. kr.
Svensk spannmålshandel .....	186,2
Stärkelse- och bränneriintressenter .....	22,5
Sveriges oljeväxtintressenter .....	345,0
Föreningen för mejeriprodukter .....	49,1
Svensk kötthandel .....	50,0
Svensk ägghandel .....	17,0
Utvecklingen av odlingen av s. k. konservärter .....	40,2
Reserv till jordbruksnämndens förfogande .....	46,9
	Summa 256,9
Därav beräknade ytterligare foderavgiftsmedel .....	13,2

Definitiv fördelningsplan kan fastställas först efter utgången av regleringsåret 1968/69, då de verkliga införselavgifterna för fodermedel är kända.

Jordbruksnämnden har utgått från att av sådana inflytande införselavgiftsmedel m. m., som under regleringsåret 1968/69 inte ingår i den förut nämnda fördelningsplanen, skall få användas dels 25 milj. kr. för att sänka partipriset på konsumtionsmjölk, dels 1 milj. kr. till Sveriges potatisodlares riksförbund för åtgärder för att effektivisera matpotatisodlingen m. m., dels 1 milj. kr. för stöd åt vallfröodlingen, dels erforderliga belopp för prisutjämningen på torkat och flytande äggalbumin och på kärnbindemedel, dels 150 000 kr. till Svensk matpotatiskontroll (SMAK) för upplysningsverksamhet, dels högst 30 000 kr. för att täcka veterinärstyrelsens kostnader för importkontroll av animala livsmedel, dels högst 120 000 kr. för att täcka veterinärstyrelsens utgifter för de statliga kostnaderna för pastöriseringskontrollen, dels ock 50 000 kr. för den kontroll av konsumtionsmjölk som ankommer på jordbruksnämnden.

Jordbruksnämnden har bemyndigats att under regleringsåret 1968/69 besluta om att av införselavgiftsmedel som inflyter inom det belopp som skall tillföras regleringsföreningarna på jordbrukets område och av vissa andra regleringsmedel använda dels ett belopp av högst 2 milj. kr. till upplysnings-

<sup>1</sup> Därav 6,1 milj. kr. av beräknade ytterligare foderavgiftsmedel.

<sup>2</sup> Minskning med 7 milj. kr. jämfört med fördelningsplan i prop. 1968:85.

<sup>3</sup> Minskning med 10 milj. kr. jämfört med fördelningsplan i prop. 1968:85.

<sup>4</sup> Av beräknade ytterligare foderavgiftsmedel.

verksamhet inom regleringsföreningarnas verksamhetsområden och dels ett belopp av minst 1 milj. kr. för stöd åt vallfröodlingen.

*Beräknad storlek och huvudsaklig disposition av införselavgiftsmedlen m. m. för regleringsåren 1969/70 och 1970/71.* De medel, som under regleringsåret 1969/70 beräknas inflyta i form av införselavgifter, uppgår till ca 359 milj. kr. Beräkningarna grundas på de avgifter som enligt jordbrukspriskommitténs förslag normalt skall gälla. Importkvantiteterna och storleken av de rörliga avgifterna har beräknats under förutsättning av normala skörde- och marknadsförhållanden.

Storleken av de införselavgifter, som bör få användas för regleringsändamål på jordbrukets område under regleringsåret 1968/69, utgör inklusive beräknade foderavgiftsmedel om 95 milj. kr., 257 milj. kr. Det definitiva beloppet framkommer först efter utgången av regleringsåret 1968/69, då det verkliga införselavgiftsbeloppet för fodermedel blir känt. I enlighet med vad som förordats i det föregående skall under den kommande regleringsperioden visst ytterligare belopp av införselavgiftsmedel få disponeras för regleringsändamål, nämligen för vardera regleringsåret 1969/70 och 1970/71 ett belopp av 10 milj. kr. som tillförts mjölkregleringen. Fodermedelsavgifterna för regleringsåret 1969/70 beräknas ge ytterligare omkring 5 milj. kr. i förhållande till innevarande regleringsår, eller i runt tal 100 milj. kr. För regleringsändamål på jordbrukets område under *regleringsåret 1969/70* bör sålunda i mån av tillgång på medel stå till förfogande ca  $(257 + 10 + 5) = 272$  milj. kr. Beloppets exakta storlek blir beroende av de verkliga intäkterna av fodermedelsavgifterna. I likhet med vad som skett under nu löpande regleringsperiod bör enligt kommitténs mening före resp. regleringsårs början en preliminär fördelning mellan de olika regleringsområdena bestämmas. För regleringsåret 1969/70 föreslår kommittén följande fördelning.

	Preliminär fördelning 1969/70 milj. kr.
<i>Fördelas till:</i>	
Svensk spannmålshandel .....	50
Stärkelse- och bränneriintressenter .....	9,5
Sveriges oljeväxtintressenter .....	61
Föreningen för mejeriprodukter .....	62
Svensk kötthandel .....	44
Svensk ägghandel .....	15
Till fond för utvecklingsarbete och försöksverksamhet rörande in- hemskt proteinfoder m. m. ....	2,5
Reserv till jordbruksnämndens förfogande .....	28
Summa	272



Under beaktande av vad som vid behandlingen av de olika varuområdena anförts om behovet av införselavgiftsmedel för marknadsregleringarna bör jordbruksnämnden — efter hörande av förhandlingsdelegationen och konsumentdelegationen — få jämka angivna delbelopp och besluta om fördelning av det till nämndens förfogande stående beloppet. Totalbeloppet bör dock inte få ändras i annan mån än som följer av om intäkterna av fodermedelsavgifter ändras i förhållande till vad som beräknats.

Utöver i det föregående angivet belopp av införselavgiftsmedel som får disponeras för regleringsändamål skall, liksom hittills, föreningen Svensk spannmålshandel tillföras införselavgifter för sådan brödsäd som importeras i utbyte mot inhemsk brödsäd, vilken exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder.

I fråga om användningen av de införselavgiftsmedel som enligt det föregående ställs till förfogande för regleringsändamål bör, där inte annat följer av kommitténs förslag, nuvarande bestämmelser gälla. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden bör dock få besluta om de jämkningar som kan visa sig nödvändiga.

Regleringsföreningarnas behov av rörelsemedel bör, i den mån deras egna medel ej förslår, kunna tillgodoses genom lån från annan regleringsförening eller från kreditinstitut. Med hänsyn till det ansvar staten ytterst har för regleringsföreningarnas ekonomi bör dock som villkor för sådant lån i varje särskilt fall krävas tillstånd av jordbruksnämnden.

Införselavgiftsmedel och andra regleringsmedel på jordbrukets område får nu intill ett belopp av 2 milj. kr. per år efter jordbruksnämndens medgivande disponeras av regleringsföreningarna på jordbrukets område för upplysningsverksamhet inom föreningarnas verksamhetsområden. Detta belopp bör höjas till 2,5 milj. kr. per år. Av förslaget i det föregående framgår, att av detta belopp vissa medel bör få tas i anspråk för stöd åt utvecklingen av konservväxtodlingen och odlingen av utsädespotatis.

Vad gäller införselavgiftsmedel i övrigt som inflyter under regleringsåret 1969/70 bör gälla att 25 milj. kr. skall disponeras för att liksom nu subventionera priset på konsumtionsmjölk. Därutöver bör såsom förordats i det föregående ytterligare 20 milj. kr. tillföras mjölkregleringen. I mån av tillgång på medel bör vidare *dels* 1 milj. kr. ställas till Sveriges potatisodlars riksförbunds förfogande för att effektivisera potatisodlingen m. m., *dels* 1 milj. kr. få användas för stöd åt vallfröodlingen, *dels* 50 000 kr. få användas för den kontroll av konsumtionsmjölk, som ankommer på jordbruksnämnden. Dessutom bör liksom nu bestridas kostnader för prisutjämning på äggalbumin och kärnbindemedel. I fråga om användning av vissa mindre belopp för andra ändamål hänvisar kommittén till en av statens jordbruksnämnd den 10 december 1968 gjord framställning. Av denna framställning framgår bl. a. att Svensk matpotatiskontroll (SMAK) hemställer om 175 000 kr. för upplysningsverksamhet och att veterinärstyrelsen hemställer om

dels 200 000 kr. för att täcka kostnader för pastöriseringskontrollen, dels 30 000 kr. för att täcka kostnader för importkontroll av animala livsmedel. Jordbruksnämnden har för sin del ingen erinran mot SMAK's hemställan men har avstyrkt att införselavgiftsmedel fortsättningsvis används för pastöriseringskontroll av mjölk och grädde.

För *regleringsåret 1970/71* bör enligt kommitténs mening för regleringsändamål på jordbrukets område få användas ett i princip oförändrat belopp av 272 milj. kr. av införselavgiftsmedel. Beloppets exakta storlek blir även detta år beroende av de verkliga intäkterna av införselavgifter på fodermedel. Fördelning av beloppet på regleringsföreningarna och eventuellt uppkommande frågor rörande ändringar i medlens användning bör behandlas vid de överläggningar angående vissa prisregleringsfrågor, som förutsätts ske före den 15 februari 1970. Utöver nämnda 272 milj. kr. bör även detta år 25 milj. kr. användas för att subventionera priset på konsumtionsmjölk samt 20 milj. kr. tillföras mjölkregleringen. Även i övrigt bör införselavgiftsmedel utöver 272 milj. kr. få användas till de ändamål och med de belopp som i det föregående förordats för regleringsåret 1969/70.

Från *tidigare regleringsår kvarstår införselavgiftsmedel*, som inte nyttjats för regleringsändamål på jordbrukets område. Dessa medel beräknas den 1 juli 1969 uppgå till ca 27 milj. kr. Härav bör enligt vad som förordats i det föregående 12 milj. kr. tillföras mjölkregleringen under regleringsåret 1969/70 samt 5 milj. kr. tas i anspråk för att i överensstämmelse med vad kommittén förordar i det följande främja utvecklingsarbete och försöksverksamhet rörande ökad användning av inhemskt proteinfoder m. m. Här-efter återstående medel bör användas för att under regleringsåret 1969/70 bestrida kostnaderna för den av kommittén föreslagna mellanprislinjen på fårkött. Dessa kostnader har beräknats till 7 milj. kr. Kostnaderna under regleringsåret 1970/71 för detta ändamål bör få täckas i första hand av de införselavgiftsmedel som då kvarstår från tidigare regleringsår och, i andra hand, av införselavgifter som för 1970/71 inflyter utöver 272 milj. kr.

I fråga om användningen under regleringsåret 1969/70 av *interna regleringsavgifter* och av motsvarande kompensationsavgifter bör gälla samma föreskrifter som f. n. om inte annat framgår av det föregående.

De tillverknings- och kompensationsavgifter som enligt kommitténs förslag skall tas ut på vissa blandvaror m. m. kommer enligt förslaget att användas i första hand till finansiering av pristjämnning. I den mån någon behållning uppstår av sådana avgifter, skall behållningen inte ingå bland de medel som får tas i anspråk för regleringsändamål på jordbruksområdet.

### Övriga frågor

I nu gällande jordbruksreglering ingår en utfästelse om prövning av eventuell gottgörelse till jordbruket till följd av inverkan av vårt medlemskap i EFTA. Sådan gottgörelse har inte utgått under regleringsåren 1967/68 och 1968/69. I fråga om överenskommelser inom ramen för EFTA, som framöver kan träffas med verkan för de båda regleringsåren 1969/70 och 1970/71, kan nu ej göras någon bedömning av om de på väsentligt sätt kommer att påverka den avsedda prissättningen på jordbrukets produkter. Kommittén anser därför, att den nuvarande utfästelsen om prövning av gottgörelse till följd av inverkan av EFTA-överenskommelser bör kvarstå. Utfästelsen bör gälla även eventuella åtgärder under regleringsåren 1969/70 och 1970/71 inom ramen för ett eventuellt närmare nordiskt ekonomiskt samarbete.

Fr. o. m. budgetåret 1963/64 utgör statens årliga bidrag till skördeskadefonden 15 milj. kr., och storleken av jordbrukets minimitillskott till fonden har bestämts till samma belopp. I jordbruksnämndens anslagsframställning för budgetåret 1969/70 har förordats att det årliga medelstillskottet till skördeskadefonden ökas till 45 milj. kr. Enligt kommitténs mening är en sådan ökning motiverad med hänsyn bl. a. till de prishöjningar som skett på jordbruksprodukter sedan tidpunkten för skördeskadestyddets införande. I fråga om fördelningen mellan staten och jordbruket av medelstillskottet föreslår kommittén att statens bidrag bestäms till 30 milj. kr. Detta innebär att fördelningen blir ungefär densamma som numera gäller för tillskott till arbetslöshetskassor.

Det är enligt kommitténs uppfattning angeläget att i större utsträckning kunna använda inhemskt proteinfoder i husdjursuppfödningen för att därigenom få till stånd en ökad odling av sådant foder samt motsvarande minskning av spannmålsodlingen. Enligt kommitténs mening bör därför utvecklingsarbete och försöksverksamhet för detta ändamål komma till stånd i ökad utsträckning. Likaså finner kommittén det önskvärt att kvalitetsbefrämjande utvecklings- och försöksarbete i fråga om bl. a. fläskproduktionen sker i större omfattning än f. n. Kommittén föreslår att för här nämnda ändamål ett belopp om ca 10 milj. kr. ställs till förfogande för sektionen för jordbruksforskning inom statens råd för skogs- och jordbruksforskning. Det förutsätts att medlen används endast som bidrag till klart målinriktade utvecklings- och försöksarbeten. Medlen, som bör ställas till rådets förfogande den 1 juli 1969 och av detta göras räntebärande, bör få förbrukas under en femårsperiod. Eventuella särskilda administrationskostnader för fördelningen av medlen bör bestridas av dessa.

Finansieringen föreslås ske på så sätt att 5 milj. kr. ställs till förfogande av odisponerade införselavgiftsmedel, som kvarstår vid utgången

av regleringsåret 1968/69, 2,5 milj. kr. får disponeras av införselavgiftsmedel som annars skulle använts för regleringsändamål under regleringsåret 1969/70 och återstoden finansieras genom avveckling av den s. k. exportmedelsfonden och överföring av denna fonds behållning till nu föreslaget ändamål. För att infria gjorda utfästelser om anslag från exportmedelsfonden till pågående forskningsarbeten bör dock den överförda behållningen allttjämt få tas i anspråk.

Kommittén förutsätter att gällande bestämmelser för prisregleringen, som inte särskilt behandlats av kommittén, skall äga fortsatt giltighet under tiden t. o. m. den 30 juni 1971.

### III. Översyn av försörjningsberedskapen

Som nämnts i det föregående har statens jordbruksnämnd med särskild skrivelse redovisat en i vissa delar hemlig översyn av försörjningsberedskapen inom livsmedelsområdet. Jag övergår nu till att redogöra för resultaten av nämndens översyn samt för remissutlåtandena över nämndens skrivelse.

*Grundläggande faktorer för planeringen.* Nämnden föreslår att livsmedelsberedskapen i fortsättningen skall planläggas med hänsyn till dels militär aggression, dels indirekt ekonomisk aggression (avspärrning). Nämnden redovisar vidare olika alternativ beträffande kriskostnorm och skörderiskenivå. I fråga om bl. a. underlaget för kvantitativa bedömningar av konsekvenserna för vår livsmedelsförsörjning vid olika typer av militär aggression har jordbruksnämnden ännu inte avslutat utredningsarbetet.

För att effektivt kunna genomföra ett planläggningsarbete rörande livsmedelsberedskapen har jordbruksnämnden såsom ett led i den anbefallda översynen utvecklat en *operationsanalytisk modell*, den s. k. LIBE-modellen.<sup>1</sup> I den studie som gjorts med hjälp av denna modell antas målsättningen för livsmedelsberedskapen vara att säkerställa försörjningen under en längre avspärrningsperiod. Planläggningen av denna beredskap grundas på bedömningar angående bl. a. den under avspärrningen avsedda kris-konsumtionen, en ur beredskapssynpunkt godtagbar skörderisk samt olika krigsskaderisker i fråga om livsmedel och produktionsmedel. Vidare beaktas resursbehovet och produktionstekniska förhållanden inom jordbruk, fiske och förädlingsindustri, möjligheterna att genom omställning av produktion och konsumtion förbättra försörjningsläget samt möjligheterna till ersättningsproduktion. Slutligen tas hänsyn till lagertillgångar av olika slag och kostnader för sådan fredstida lagring. På grund av bristande data-underlag har vissa för planläggningen väsentliga faktorer — krigsskaderisken och ersättningsproduktion — inte kunnat beaktas i de utförda modellberäkningarna. Detta innebär bl. a. vissa brister i den långsiktiga planlägg-

<sup>1</sup> LIBE = LIVSmedelsBERedskap

ningen. Nämnden anser det därför nödvändigt att ytterligare utveckla modellen, så snart det erforderliga dataunderlaget är tillgängligt. Nämnden anför att LIBE-modellen dock är ett mycket användbart hjälpmedel för beredskapsplanläggningen inom livsmedelsområdet. Nämnden föreslår, att modellen i fortsättningen utnyttjas för detta planläggningsarbete och att beräkningarna upprepas årligen. Kostnaderna för budgetåret 1969/70 beräknas av nämnden till 10 000 kr.

*Beredskap för jordbruksproduktionen.* Nämnden anför bl. a. att planläggningsåtgärder på olika resursområden måste vidtas i fred. Behovet av sådana åtgärder förstärks efter hand som den fredstida produktionen minskar och jordbrukets rationalisering fortskrider. Nämnden anser att planläggningen behöver förbättras bl. a. beträffande *undanförsl av boskap*.

Nämnden behandlar även frågan om *jordbrukets arbetsblockorganisation* och föreslår i syfte att effektivera organisationen en viss översyn av denna.

*Beredskap för varuförsörjningen.* Nämnden anför vidare att de statliga åtgärderna för att planera och förbereda varuförsörjningen vid krig eller avspärrning berör praktiskt taget hela den kommersiella förädlingen, lagringen och distributionen av livsmedel. Åtgärderna är enligt nämnden inte begränsade enbart till att i krislägen stödja och komplettera den av företagen i fredsplaneringar bedrivna verksamheten utan avser även att genom åtgärder av olika slag (undanförsl, omlokalisering, upprättande av reservanläggningar etc.) söka vidmakthålla en godtagbar varuförsörjning. Nämnden anser, att reservanläggningar behövs särskilt för slakt, charkuteritillverkning, jästtillverkning, bakning, behandling av fettråvaror för tillverkning av margarin samt för margarintillverkning. Sedan år 1967 bedrivs vid länsstyrelserna en viss planläggning efter anvisningar av jordbruksnämnden. Enligt nämnden är emellertid planeringen i viss utsträckning så komplicerad att konsulter måste anlitas. För fortsatt projektering av reservanläggningar för slakt, charkuteritillverkning och bakning har kostnaderna budgetåret 1969/70 beräknats uppgå till sammanlagt 10 000 kr. Dessutom föreslår nämnden att 5 milj. kr. ställs till förfogande för att anskaffa utrustning och materiel m. m. För detaljprojektering av reservanläggning för att tillverka jäst har nämnden beräknat kostnaderna till 75 000 kr. Slutliga kostnadsberäkningar för att anskaffa erforderlig utrustning, materiel etc. till sådan reservanläggning föreligger ännu inte.

*Beredskapslagring av livsmedel m. m.* Jordbruksnämndens nuvarande lagring har tillkommit successivt sedan slutet av 1940-talet. Jordbruksnämnden ombesörjer själv lagringen med undantag för spannmål och oljekraftfoder. Enligt avtal mellan jordbruksnämnden och Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, svarar denna förening för beredskapslagring av brödsäd och oljekraftfoder. Drygt 80 % av lagerhållningen av livsmedel sker i lokaler som ägs eller hyrs av Svenska lagerhus AB. Bolaget tillhandahåller även

lokaler för 30 % av Svensk spannmålshandels lagring av brödsäd och oljekraftfoder.

Beredskapslagringen av livsmedel bekostas från ett på driftbudgeten under nionde huvudtiteln uppfört förslagsanslag till kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m. Innevarande budgetår är anslaget uppfört med 24 milj. kr.

För att anskaffa de varor som lagras i jordbruksnämndens egen regi disponerar nämnden investeringsmedel till ett sammanlagt belopp av 116 milj. kr. Behovet av rörelsemedel, bl. a. för den beredskapslagring som bedrivs av Svensk spannmålshandel, säkerställs inom ramen för den statliga eller statsgaranterade kredit på sammanlagt 225 milj. kr., som står till förfogande enligt beslut av 1959 års riksdag.

Beredskapslager av livsmedel förvaras dels i staten tillhöriga lokaler, dels i förhyrda lokaler. De förra förvaltas av Svenska lagerhus AB, som för anskaffningen utnyttjar sitt aktiekapital, 5 milj. kr.

Enligt nämnden har den hittills tillämpade metodiken för planering av beredskapslagring inte gjort det möjligt att utifrån beredskapssynpunkter följa ändringar i produktionsinriktningen eller produktionsutvecklingen för skilda produkter. Den nu redovisade operationsanalytiska modellen anser nämnden dock skapa förutsättningar för att man i fortsättningen skall kunna bedöma behovet av beredskapslager med hänsyn till flertalet i sammanhanget betydelsefulla faktorer.

Mot bakgrund av de erfarenheter som vunnits genom den verkställda översynen bör den fortsatta planläggningen av beredskapslagringen enligt nämnden syfta till att klarlägga behovet av beredskapslager för försörjningen under en avspärrningsperiod, som förutsätts inträffa omkring fem år från planeringstillfället. Dessa behov förutsätts kunna beräknas med LIBE-modellen. I samband härmed beräknas även behovet av beredskapslager mot bakgrund av det aktuella försörjningsläget.

De erforderliga lagerförändringarna samt kostnaderna och kapitalbehovet för att genomföra dessa föreslås av nämnden bli redovisade, fördelade budgetårsvis, i en lagringsplan för femårsperioden. Planeringen förutsätts ske efter s. k. rullande planläggning.

Eftersom bl. a. frågor om ersättningsproduktion ej kunnat beaktas vid den genomförda modellstudien föreslås de nu erhållna beräkningsresultaten inte vara grundläggande för den långsiktiga planeringen av livsmedelsberedskapen. I avvaktan på ytterligare utredningar föreslår nämnden för budgetåret 1969/70 att lagringsberedskapen höjs för vissa produkter, bl. a. oljekraftfoder och socker.

Efter överenskommelse med överstyrelsen föreslår nämnden att huvudansvaret för lagringen av *handelsgödsel* och *bekämpningsmedel* fr. o. m. budgetåret 1969/70 överförs till nämnden och att lagringen sker i nämndens regi.

I fråga om *ransoneringsberedskapen* framhåller nämnden att det nuvarande ransoneringsssystemet inte är anpassat efter den senaste samhällsutvecklingen. Nämnden föreslår att 340 000 kr. ställs till nämndens förfogande under budgetåret 1969/70 för att modernisera systemet.

Inom ramen för den nu verkställda översynen har jordbruksnämnden även tagit upp frågan om övergång till *ADB-metodik* för planläggning av livsmedelsberedskapen. I första hand har man velat undersöka möjligheten att hantera och utnyttja det för planering av livsmedelsberedskapen erforderliga dataunderlaget på ett ur beredskapssynpunkt mer ändamålsenligt sätt än som sker f. n. Arbetet härmed är inte slutfört och nämnden begär för budgetåret 1969/70 medel för att studera frågan ytterligare. Frågan avses bli behandlad inom en särskild arbetsgrupp. Kostnaderna har beräknats till ca 66 000 kr.

### Remissyttrandena

Jordbruksnämndens förslag rörande grundläggande faktorer för planeringen har inte mött någon principiell erinran bland remissinstanserna. *Statens institut för folkhälsan* framhåller dock att det är önskvärt att höja i första hand proteininnehållet i den föreslagna kris-kostnormen.

Den operationsanalytiska modellen anses av ett flertal remissinstanser kunna utgöra ett värdefullt underlag för planläggningen av livsmedelsberedskapen. *Statskontoret*, som inte har något att erinra mot att modellen används för det kortsiktiga planeringsarbetet, tillstyrker det begärda anslaget på 10 000 kr. för utveckling av modellen. *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* tillstyrker att *LIBE*-modellen används i fortsättningen men anser det önskvärt att en samordning sker med de *ADB*-system för statistikbearbetningen som i samverkan med statskontoret f. n. utarbetas inom såväl jordbruksnämnden som överstyrelsen. *Lantbruks-högskolan* anser att den föreliggande modellen är tillräckligt utvecklad för att ge ett tillfredsställande svar på frågan om den optimala lagringens storlek och utformning vid rådande produktionskapacitet i jordbruket. Där- emot anser högskolan att det krävs en ytterligare utveckling av modellen om den behövliga optimala lagringen om exempelvis 5 à 10 år skall beräknas. *Jordbruksstatistikkomittén* förordar att modellen används i den kortsiktiga planeringen och att medel ställs till förfogande för att utveckla modellen så att den kan användas även för den långsiktiga beredskapsplaneringen. *RLF* och *Sveriges lantbruksförbund* anser det värdefullt att operationsanalytiska metoder används vid beredskapsplaneringen. Förbun- den understryker vikten av att de alternativ som väljs vid operationsana- lyserna noggrant granskas med avseende på realismen i förutsättningar och resultat.

Flertalet remissinstanser är eniga med nämnden om att jordbrukets blockorganisation bör ses över. Enligt *lantbrukshögskolans* mening bör i sådant sammanhang övervägas andra åtgärder för att lösa jordbrukets arbetskraftsbehov, exempelvis krigsuppskov och permittering.

Frågan om planläggning för undanförsel av boskap har behandlats av vissa remissinstanser. *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* vitsordar angelägenheten av att planera för undanförsel av boskap och behovet av viss personalförstärkning vid länsstyrelserna för denna uppgift. Styrelsen anser dock att frågan om att förstärka personalen vid länsstyrelsernas beredskapsdetaljer bör behandlas i ett sammanhang och avvägas mot angelägenheten av andra uppgifter. *Lantbrukshögskolan* framhåller, att det är möjligt att beredskapen mot militärt hot billigast tillgodoses genom att produktionen omlokaliseras redan i fredstid. Högskolan anser ytterligare utredning erforderlig. *KF* ifrågasätter om man i ett modernt krig kan genomföra boskapsdrivning över längre avstånd. Förbundet anser det tveksamt om en så långtgående och detaljerad planläggning i fred som utredningen föreslagit är ändamålsenlig. *RLF* och *Sveriges lantbruksförbund* menar att undanförsel av boskap, hur väl förberedd den än må vara, i kritiska situationer kan misslyckas med åtföljande konsekvenser för produktionskapaciteten. Särskilt vintertid kan uppstå svåra problem.

Flertalet av remissinstanserna finner de föreslagna reservanläggningarna för i första hand slakt, charkuteritillverkning, jästtillverkning, bakning, behandling av fettråvaror samt margarintillverkning i princip väl motiverade och lämpliga. *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* anser det angeläget att åtgärder vidtas för att förbereda reservanläggning för jästtillverkning. I fråga om reservbagerier är det enligt styrelsens mening svårare att bedöma angelägenheten av den föreslagna materielanskaffningen, bl. a. med hänsyn till att antalet bagerier som kan beräknas vara tillgängliga är relativt betydande. Motsvarande förhållande gäller delvis även i fråga om reservslakterier. *Överstyrelsen* understryker vidare att det bör prövas om det är möjligt att genom central anskaffning reducera kostnaderna för att inköpa maskinell utrustning för reservanläggningar. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anför bl. a. att det vid den fortsatta planeringen av reservanläggningar bör beaktas om det är möjligt att utnyttja sådana fredsanläggningar, som endast är i drift vissa delar av året.

Förslagen i fråga om beredskapslagringen av livsmedel m. m. under budgetåret 1969/70 godtas i princip av bl. a. *överbefälhavaren, länsstyrelsen i Västerbottens län, civilbefälhavaren i västra civilområdet, KF, RLF* och *Sveriges lantbruksförbund*. *Lantbruksstyrelsen* finner det angeläget att så vitt möjligt nedbringa kostnaderna för den erforderliga livsmedelsberedskapen. Styrelsen erinrar om att medel ställts till förfogande för en särskild arbetsgrupp, som påbörjat en undersökning om tänkbar er-



sättningsproduktion för livsmedel, fodermedel och handelsgödsel. I detta sammanhang torde även komma att övervägas möjligheterna att utnyttja urea som ersättning för foderprotein. I avvaktan härpå anser styrelsen att en omprövning av omfattningen av beredskapslagret av oljekraftfoder bör kunna anstå. Styrelsen anför vidare att en närmare översyn av behovet av beredskapslager av utsäde bör göras snarast. Härvid bör enligt styrelsen även undersökas om inte odling av spånadslinfrö bör ske inom landet som alternativ till den föreslagna beredskapslagringen av sådant frö. Ställning bör därför inte nu tas till förslaget om lagring av spånadslinfrö.

Förslagen i fråga om förstärkt ransoneringsberedskap tillstyrks praktiskt taget helt av de remissinstanser som yttrat sig i frågan.

#### IV. Översyn av statens jordbruksnämnds organisation m. m.

I det följande redovisar jag de förslag som lagts fram av jordbruksstatistikkommittén rörande jordbruksnämndens styrelseform och organisation, konsumentdelegationens ställning samt vissa samordningsfrågor.

##### Jordbruksnämndens styrelseform och organisation

**Bakgrund och nuvarande förhållanden.** Statens jordbruksnämnd inrättades den 1 juli 1950. Nämnden övertog då i huvudsak de uppgifter som tidigare omhänderhafts av livsmedelskommissionen (prop. 1950: 161, JoU 31, rskr 248).

Jordbruksnämnden är central förvaltningsmyndighet för ärenden rörande prisreglering och marknadsföring på jordbrukets och fiskets områden. Nämnden har vidare vissa uppgifter i den ekonomiska försvarsberedskapen på livsmedelsområdet.

Nämnden består av en ordförande (generaldirektören) och högst fem andra ledamöter. Vid handläggning av ärende som rör fiske ingår ytterligare en ledamot. Hos nämnden finns fem byråer, nämligen animaliebyrån med en fettvarusektion och en fisksektion, vegetabiliebyrån, administrativa byrån, utredningsbyrån och utrikeshandelsbyrån.

Frågan om *jordbruksnämndens styrelseform* aktualiserades av 1960 års jordbruksutredning (SOU 1966: 31) i anslutning till att utredningen övervägde formerna för de framtida prispförhandlingarna. Utredningen förordade att förhandlingsfunktionen på den statliga sidan borde anordnas skild från jordbruksnämnden. Staten borde företrädas av särskilda delegerade eller på annat sätt. I samband därmed borde nämndens ledning ombildas till en verksstyrelse med lekmannainslag. Jordbruksutredningen var emellertid ej enig i detta förslag. I reservationer och särskilda yttranden framhölls att

den dittills tillämpade ordningen borde behållas eller i varje fall att frågan ytterligare borde prövas.

Jordbruksutredningens förslag behandlades i prop. 1967:95 angående riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. Dåvarande departementschefen framhöll bl. a. att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att vid varje särskilt tillfälle ta ställning till frågan om företrädare för staten vid prisöverläggningarna. Frågan om statens jordbruksnämnds organisation borde enligt departementschefens uppfattning prövas i särskild ordning. Riksdagen anslöt sig till nyssnämnda förslag (JoU 25, rskr 280).

**Jordbruksstatistikkommittén.** Kommittén konstaterar att i jordbruksnämndens instruktion inte anges att någon ledamot skall utses efter förslag från någon intresseorganisation eller företräda särskilda intressegrupper. Såväl i jordbruksnämndens föregångare, livsmedelskommissionen, som i jordbruksnämnden har emellertid i regel jordbruket företrätts av två ledamöter samt konsumenterna, den enskilda och den kooperativa handeln av en ledamot var. Företrädarna för den enskilda och den kooperativa handeln har även representerat livsmedelsindustrin.

Efter vissa jämförelser mellan jordbruksnämnden och andra ämbetsverk i fråga om styrelsernas sammansättning, arbetsformer, intresseorganisationernas möjligheter att utöva inflytande m. m. framhåller kommittén att den vid sin genomgång av frågan och efter överläggningar och kontakter med berörda parter inte funnit skäl föreslå någon ändring i nuvarande ordning. Kommittén anser att jordbruksnämnden enligt sin instruktion är ett ämbetsverk med lekmanstyrelse. Kungl. Maj:t har rätt att fritt utse ledamöter i denna styrelse (nämnden). Kommittén anser att skäl talar för att Kungl. Maj:t även i fortsättningen på samma sätt som hittills till ledamöter i nämnden utser personer som har sådan position och sakkunskap att de med verklig tyngd kan representera olika sakområden och organisationer. Styrelsen (nämnden) bör inte belastas med andra ärenden än sådana där dess medverkan är angelägen ur synpunkten av en adekvat och friktionsfri tillämpning av prisregleringen.

På uppdrag av jordbruksstatistikkommittén har statskontoret sett över *jordbruksnämndens organisation*. Översynen visar enligt kommittén att vissa förändringar framstår som ändamålsenliga. De förslag kommittén lägger fram och som i allt väsentligt, frånsett beredskapssektionen, ansluter sig till statskontorets förslag, syftar bl. a. till att samordna handläggningen av bidrags- och restitutionsärenden samt till att effektivera planeringen och informationsverksamheten.

På grundval av de förslag som lagts fram i jordbruksnämndens översyn av försörjningsberedskapen inom livsmedelsområdet har kommittén funnit att den nuvarande beredskapssektionen bör ombildas till en särskild byrå.

Enligt kommitténs förslag bör jordbruksnämnden under generaldirek-

tören organiseras på sju enheter, nämligen animaliebyrån, fisksektionen, vegetabiliebyrån, utrikeshandelsbyrån, planerings- och utredningsbyrån, beredskapsbyrån samt administrativa byrån. Kommittén lägger inte fram några preciserade förslag till ändringar i jordbruksnämndens totala personaluppsättning, fränsett beredskapsbyrån, utan framhåller att det bör ankomma på nämnden att — efter genomförda ändringar i organisationen på enheter och sedan ställning tagits till frågan om ADB — inkomma med närmare förslag rörande hela personalorganisationen. Kommittén har uttalat att vid de större enheterna bör avdelningsdirektörstjänster inrättas.

### Konsumentdelegationen

**Bakgrund och nuvarande förhållanden.** Genom beslut av 1962 års riksdag inrättades fr. o. m. den 1 januari 1963 ett till jordbruksnämnden knutet rådgivande organ benämnt jordbruksnämndens konsumentdelegation (prop. 1962: 193, JoU 34, rskr 410). Delegationen ersatte jordbruksnämndens rådsavdelning för frågor på jordbrukets område. Antalet ledamöter och suppleanter i delegationen, f. n. 16, fastställs och utses av Kungl. Maj:t som också förordnar ordförande och ersättare för denne.

Konsumentdelegationens uppgift är att bistå nämnden med råd och upplysningar, att till nämnden framföra synpunkter och önskemål beträffande jordbrukspolitikens utformning med särskild hänsyn till förbrukarsidans intressen samt att inom förbrukarsidan verka för vidgad förståelse för och insikt i jordbrukets problem och ställning. Delegationen kan ta upp överläggningar med nämnden i frågor som bedöms vara av större vikt eller ha prejudicerande verkan.

**Jordbruksstatistikkommittén.** Kommittén behandlar konsumentdelegationens ställning vid större prisöverläggningar, dess förhållande till det löpande arbetet i nämnden samt dess uppgift som informationsorgan.

Kommittén framhåller att delegationen enligt instruktionen för jordbruksnämnden har betydande frihet att på olika sätt ta del i såväl större prisöverläggningar som det löpande arbetet med prisregleringen. Vid de större överläggningar rörande prissättningen på jordbruksprodukter som ägt rum efter delegationens tillskapande synes delegationen ha haft möjlighet att hålla sig informerad och utöva det inflytande som var avsikten vid dess tillkomst.

Även delegationens befattning med det mer löpande prisregleringsarbetet tycks enligt kommittén ha fungerat tillfredsställande.

Vid delegationens tillkomst underströks betydelsen av dess verksamhet som informationsorgan till konsumenterna. Kommittén påpekar att information om jordbrukets förhållanden redan sker med betydande insatser

främst genom jordbrukarnas egna organisationer men även genom andra organ.

Information om prispolitikens effekter och då särskilt dess konkreta påverkan på livsmedelspriserna utgör enligt kommitténs uppfattning det fält som närmast berör delegationens verksamhet. En utökning av resurserna för en sådan verksamhet bör dock inte ske genom att särskild personal anställs av delegationen. I stället bör bl. a. inrättas en i en promemoria av statskontoret föreslagen informationsenhet vid jordbruksnämnden. Enheten bör sammanställa uppgifter till grund för en sådan information. För att utforma och sprida sådant material bör statens lantbruksinformation anlitas. Konsumentdelegationens uppgift i informationsverksamheten om prispolitikens verkningar bör närmast vara att se till att den fungerar tillfredsställande. Delegationen bör vidare framföra synpunkter på behovet av information och hur den bör utformas.

Vad beträffar konsumentupplysning på livsmedelsområdet — produkter, förpackningar, livsmedlens sammansättning m. m. — anser kommittén att detta informationsområde knappast ligger inom konsumentdelegationens kompetensfält.

#### **Inrättande av en särskild samarbetsnämnd**

Önskemål om en samordning av statistikproduktion och utredningsverksamhet för att få bättre underlag för att bedöma bl. a. jordbrukspolitikens verkningar framfördes först av 1960 års jordbruksutredning. I prop. 1967: 95 angående riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. och i jordbruksutskottets utlåtande 1967: 25 underströks utredningens synpunkter. De kontakter som kommittén haft har ytterligare påvisat behovet av en dylik samordning.

Kommittén framhåller att redan nu sker en betydande produktion av primärstatistik samt olika sammanställningar, kalkyler, analyser och prognoser som belyser utvecklingen inom lantbrukssektorn. Vissa av dessa utredningar t. ex. index-, inkomst- och lönsamhetsberäkningar, strukturanalyser och vissa prisprognoser sker i stort sett redan kontinuerligt. Andra beräkningar t. ex. effektivitets- och produktivitetsanalyser samt analyser av jordbrukspolitikens verkningar har utförts mera sporadiskt. Vad som saknas är en samordning av dessa olika utredningar samt ett organ som kan ta initiativ till nya undersökningar där sådana behövs för att få fram en helhetsbild av utvecklingen inom lantbrukssektorn.

För att samordna den statistikproduktion samt de kalkyler och utredningar rörande utvecklingen inom lantbruket som nu sker vid ett flertal olika institutioner föreslår kommittén att en särskild samarbetsnämnd inrättas, förslagsvis benämnd lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

Huvuduppgiften för den lantbruksekonomiska samarbetsnämnden bör vara att regelbundet redovisa en helhetsbild av faktisk och förväntad utveckling inom lantbrukssektorn.

Samarbetsnämnden bör enligt kommitténs förslag organiseras på ett arbetsutskott om sex ledamöter som leder arbetet, ett antal expertgrupper samt ett mindre kansli. I arbetsutskottet bör ingå som självskrivna ledamöter cheferna för jordbruksnämnden, lantbruksstyrelsen och statistiska centralbyrån. Vidare bör ingå en forskare. Jordbrukets och konsumenternas organisationer bör vardera bli representerade med en ledamot.

Samarbetsnämnden bör inte erhålla någon egen utredningsavdelning. Insamling av erforderliga grunddata, beräkningar och analyser bör i första hand ske inom de tre närmast berörda ämbetsverken jordbruksnämnden, lantbruksstyrelsen och statistiska centralbyrån. Vidare förutsätts att uppgifter och utredningar från andra statliga och privata institutioner på samma sätt som hittills skall få utnyttjas för verksamheten. Samarbetsnämndens arbete blir i fråga om dessa undersökningar att samordna dem. Vissa arbeten, t. ex. utvecklingsarbete och mer kvalificerade analyser av forskningskaraktär, kan det, enligt kommitténs uppfattning, emellertid bli nödvändigt att beställa vid andra institutioner, statliga eller privata eller direkt hos viss forskare. Det kan också tänkas att samarbetsnämnden avlönar en forskare under en viss tid för speciella utredningar.

För att under arbetsutskottets ledning hålla samman verksamheten bör inrättas ett mindre kansli omfattande en kanslichef samt ett biträde. Kansliet bör förläggas till jordbruksnämnden och i juridiska och kamerala frågor få repliera på jordbruksnämndens kansli. Kanslichefen bör vara förordnad för viss tid. Mot bakgrund av de arbetsuppgifter som kommer att åläggas kanslichefen bör tjänsten placeras i lönegrad C 1. Verksamheten vid samarbetsnämnden bör påbörjas den 1 juli 1969.

### Remissyttrandena

Kommitténs förslag i fråga om *jordbruksnämndens styrelseform* tillstyrks eller lämnas utan erinran av *statskontoret, lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens jordbruksnämnds konsumentdelegation, TCO, RLF, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Samarbetsorganet i jordbruksfrågor för enskild handel och industri och KF.*

*Statens pris- och kartellnämnd* är kritisk mot förslaget och framhåller att staten har när det gäller partsrepresentationen vid förhandlingarna radikalt ändrat det gamla systemet. Det torde i längden knappast kunna undvikas att även ändra partsrepresentationen vid jordbruksnämndens tillämpning av jordbruksregleringen.

I fråga om *antalet ledamöter i jordbruksnämnden* anför *Sveriges indu-*

*striförbund*, att industrin bör bli direkt företräd i nämnden genom egen representant. Industriförbundet understryker den fortgående integrationen mellan industri och jordbruk och den allt större betydelse industrin fått som avnämare av jordbrukets produkter. Detta förhållande gör att det inte längre är försvarbart att den industri som förädlar eller förbrukar jordbruksråvaror, fiskråvaror och livsmedelsprodukter, och vars konkurrenssituation alltså påverkas av jordbruksregleringens utformning och tillämpning inte har en egen plats i jordbruksnämndens styrelse. Skulle en utökning av nämndens ledamöter med en industrirepresentant föranleda krav på en förstärkning av jordbrukarsidan är industriförbundet berett att acceptera detta.

Liknande förslag rörande en utökning av nämnden framförs i ett särskilt yttrande av herrar *Erik Brandt* och *Börje Lindgren* i konsumentdelegationen.

De remissinstanser som berört frågan om *jordbruksnämndens organisation* tillstyrker i stort sett — frånsett beredskapsbyrån och fisksektionen — kommitténs förslag eller lämnar dem utan erinran.

I fråga om den föreslagna beredskapsbyrån anför *statskontoret* en delvis avvikande uppfattning. Ämbetsverket framhåller, att frågan om att flytta över beredskapsärendena till överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap bör närmare undersökas, innan ställning tas till kommitténs förslag till organisation för denna verksamhet. Skulle likväl beslutas att angivna beredskapsuppgifter skall ankomma på jordbruksnämnden vill statskontoret inte motsätta sig att dessa förläggs till en fristående enhet direkt underställd generaldirektören.

I fråga om fisksektionen föreslår *statens jordbruksnämnd*, *TCO*, *SACO* och *Sveriges fiskares riksförbund* att enheten ombildas till en byrå. Jordbruksnämnden framhåller att fiskprisregleringen innefattar ett särpräglat och komplicerat arbetsområde. Med hänsyn härtill och till att arbetsuppgifterna ökar i omfattning bl. a. genom att fiskprisregleringen lagts om finner nämnden det väl befogat att sektionen organisatoriskt får ställning som byrå.

Enligt *TCO:s* mening finns inga som helst skäl att avstå från att organisera fisksektionen som en byrå i likhet med övriga enheter. Det anses väsentligt att ärenden rörande fiskerinäringens produkter behandlas och avgörs på samma nivå som ärenden som rör andra livsmedel.

Samtliga remissinstanser som berört frågan om *konsumentdelegationens ställning m. m.* ansluter sig i stort till de synpunkter som jordbruksstatistikommittén anfört. *Statens jordbruksnämnd* finner kommitténs förslag i fråga om informationen värdefullt, genom att nämndens befattning med den konsumentinriktade informationen begränsas till att sammanställa grunduppgifter för informationen. Det är inte lämpligt att nämnden själv står för en i första hand till konsumentensida riktad information. En sådan information kan lätt uppfattas som ensidigt riktad propaganda, vilket är

olyckligt med hänsyn till nämndens ställning som förvaltningsorgan med uppgift att genomföra prisbesluten.

*Konsumentdelegationen* instämmer i kommitténs slutsatser och framhåller att delegationens deltagande i prisetförhandlingar och i regleringsärenden torde få följa hittills tillämpade riktlinjer.

Några remissinstanser anför i viss utsträckning kritiska synpunkter dock utan att förorda andra lösningar. *Lantbruksstyrelsen* framhåller sålunda att delegationens arbetsuppgifter bör vara relativt svåra att i nuvarande form uppfylla på ett konkret och meningsfyllt sätt. Den allmänna samhällsutvecklingen med starka intresseorganisationer, där konsumenterna bildar en heterogen, svagt organiserad grupp, specialiseringen inom jordbruket, handeln, förädlings- och distributionsidans omstrukturering medverkar till att uppdelningen i producent- och konsumentgrupper blir mindre tydlig än tidigare. Detta har samtidigt bl. a. bidragit till att kravet på en allsidig och enhetlig representation av förbrukarna av jordbrukets produkter i delegationen torde vara svår att uppfylla. *Lantbruksförbundet* påpekar att nämndens konsumentdelegation å ena sidan utgör ett organ knutet till nämnden men att den å andra sidan vid prisöverläggningar synes ha samma ställning som Jordbrukets förhandlingsdelegation. Denna uppläggning av prisöverläggningarna kännetecknas av oklarhet. Detta tyder närmast på att konsumentdelegationen skulle ha en från nämnden fristående ställning, varav bl. a. borde följa att delegationen borde ha ett eget kansli på samma sätt som Jordbrukets förhandlingsdelegation. Konstruktionen av konsumentdelegationen som ett nämndens organ är logisk endast om delegationen vid prisöverläggningarna får sin ställning inskränkt till att vara rådgivande. Liknande synpunkter anför av *RLF*.

Inrättandet av den föreslagna *samarbetsnämnden* tillstyrks genomgående av de remissinstanser som behandlat frågan. *Statens jordbruksnämnd* framhåller att frånvaron av ett sådant organ har i åtskilliga sammanhang känts som en brist. Så har t. ex. varit fallet när resultaten av olika undersökningar avseende samma eller näraliggande utredningsobjekt inte har kunnat tillfredsställande jämföras eller sammanställas. Flera exempel finns på samtidigt företagna utredningar som gett avvikande resultat till följd av olikheter i definitioner, urvalsprinciper, omfattning, allmän uppläggning etc. Erfarenheterna från andra liknande sammanhang, där samrådsförfarande förekommit mellan olika myndigheter, är klart positiva.

Liknande synpunkter anför av bl. a. *SCB*, *lantbruksstyrelsen*, *statens pris- och kartellnämnd*, *styrelsen för lantbrukshögskolan*, *statens råd för skogs- och lantbruksforskning*, *RLF*, *Sveriges lantbruksförbund*, *Sveriges industriförbund*, *Samarbetsorganet för enskild handel och industri* och *KF*.

I fråga om *samarbetsnämndens* arbetsuppgifter framhåller *SCB* att den förutsätter att någon ändring av *SCB:s* samordningsfunktion inom statistiken inte äger rum. *SCB* har nämligen enligt sin instruktion att svara för

erforderlig samordning av statlig statistikproduktion. Av författningen framgår att samordningsuppdraget till statistiska centralbyrån är avgränsat att gälla själva statistikproduktionen. Det omfattar således inte de kalkyler, analyser, prognoser etc. som sker med utgångspunkt från olika statistikmaterial. När det gäller denna verksamhet skulle, såvitt SCB kan bedöma, den föreslagna samarbetsnämnden kunna fylla funktionen som samordnande organ på ett ändamålsenligt sätt.

*Statens pris- och kartellnämnd* anser att den föreslagna samarbetsnämnden bör kunna bli ett i detta sammanhang lämpligt forum för närmare samarbete och vidgade insikter i fråga om hela ledet producenten—konsumenten. Detta förutsätter emellertid att även den verksamhet som främst tar sikte på förädlings- och distributionsförhållande beträffande livsmedel fogas in i detta samarbete.

Av praktiska skäl föreslår jordbruksnämnden att samarbetsorganet benämns jordbruksekonomiska beredningen eller samordningsgruppen.

Flera remissinstanser föreslår att *samarbetsnämndens sammansättning* vidgas.

*Statens pris- och kartellnämnd* anser att utvecklingen inom livsmedelsmarknaden talar för att pris- och kartellnämnden bör bli företrädd med samma slag av representation som kommittén förordar för de övriga berörda ämbetsverken.

*Sveriges industriförbund, Köpmannaförbundet, Samarbetsorganet för enskild handel och industri och KF* anser att handeln och livsmedelsindustrin också bör bli representerade i samarbetsnämndens arbetsutskott. *RLF* och *Sveriges lantbruksförbund* föreslår, att jordbruket bör få två företrädare i arbetsutskottet, varav den ene bör vara chefen för Jordbrukets utredningsinstitut.

*Styrelsen för lantbrukshögskolan* framhåller att om den föreslagna samarbetsnämnden skall fungera på ett tillfredsställande sätt är det angeläget att den erhåller en effektiv kansliorganisation och en sådan sammansättning i expertgrupperna att dessa tillsammans kan utgöra ett effektivt arbetande organ. Med hänsyn till lantbrukshögskolans omfattande lantbruksekonomiska forskning och stora produktion av statistik, synes det styrelsen naturligt att den forskare som skall ingå i samarbetsnämndens arbetsutskott, bör vara knuten till lantbrukshögskolan.



## V. Anslagsframställningar för budgetåret 1969/70

## D 1. Statens jordbruksnämnd

1967/68 Utgift .....	15 714 617
1968/69 Anslag .....	16 262 000
1969/70 Förslag .....	8 512 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens jordbruks- nämnd	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal .....	47	+ 5	+ 1
Övrig personal .....	106	- 2	- 2
	153	+ 3	- 1
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän .....	5 124 000	+ 482 000	+ 244 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig or- ganisation .....	—	+ 1 229 000	+ 1 229 000
b) Beräknad ändring till budget- året 1969/70 .....		+ 61 000	+ 6 000
Arvoden och särskilda ersättningar	82 000	—	— 6 000
Ersättningar till experter och sak- kunniga .....	50 000	—	— 4 000
Sjukvård m. m. ....	20 000	+ 1 000	+ 1 000
Resersättningar .....	323 000	+ 7 000	+ 7 000
Därav utrikes tjänsteresor.....	8 000	—	—
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuva- rande lokaler .....	—	+ 100 000	+ 100 000
b) Beräknad ändring av lokalhyror till budgetåret 1969/70 .....		—	—
c) Bränsle, lyse, vatten .....	34 500	—	—
d) Övriga expenser .....	438 500	+ 84 000	+ 68 000
Därav engångsutgifter.....	—	+ 26 000	+ 12 000
Publikationstryck .....	100 000	+ 10 000	+ 5 000
Särskilda undersökningar .....	90 000	—	—
Lantbruksekonomiska samarbets- nämnden .....	—	—	+ 600 000
	6 262 000	+ 1 974 000	+ 2 250 000

<sup>1</sup> Anslagen Statens jordbruksnämnd: Avlöningar och Statens jordbruksnämnd: Omkostnader.

*Statens jordbruksnämnd*

1. Löne- och prisomräkning m. m. 1 586 000 kr., varav för lönekostnads-pålägg och lokalhyror 1 329 000 kr.

2. Jordbruksnämndens förslag till personalförändringar har lagts fram mot bakgrund dels av jordbruksnämndens översyn av försörjningsberedskapen inom livsmedelsområdet, dels de förslag som framlagts av jordbruksstatistikkommittén i dess översyn av statens jordbruksnämnds organisation m. m. (Jo 1968: 6).

a. Den nuvarande beredskapssektionen föreslås ombildad till byrå. Härvid behövs en tjänst som byråchef, som föreslås vara ordinarie. Samtidigt kan en avdelningsdirektörstjänst dras in. Byrån behöver vidare förstärkas med bl. a. en avdelningsdirektör, två byråsekreterare och en amanuens. (+ 261 000 kr.)

b. Vid utrikeshandelsbyrån föreslås ordinariesättning av tjänsten som byråchef och en tjänst som avdelningsdirektör. Härvid kan en tjänst som byrådirektör dras in. (+ 2 000 kr.)

c. Vid utredningsbyrån föreslår nämnden bl. a. att två avdelningsdirektörstjänster inrättas, varvid två byrådirektörstjänster kan dras in (+ 19 000 kr.).

d. För vegetabiliebyrån föreslås inrättandet av en tjänst som avdelningsdirektör. Härvid kan en tjänst som byrådirektör dras in. (+ 2 000 kr.)

e. Den nuvarande fisksektionen föreslås bli ombildad till byrå. Härvid behövs en tjänst som byråchef som föreslås vara ordinarie. Samtidigt kan en avdelningsdirektörstjänst dras in. Vidare föreslås en byrådirektörstjänst höjd från Ae 26 till Ae 28. (+ 18 000 kr.)

f. Vid administrativa byrån föreslås att tre avdelningsdirektörstjänster inrättas. Härvid kan två byrådirektörstjänster dras in. Vidare kan två biträdestjänster dras in. (+ 41 000 kr.)

3. Jordbruksnämnden föreslår att delposten övriga expenser räknas upp med 25 000 kr. för ökade kostnader för charkuterianalyser och 20 000 kr. för möbelanskaffning.

**D 2. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område**

Under anslaget anvisas medel för olika prisreglerande ändamål.

1967/68 Utgift .....	184 138 382
1968/69 Anslag .....	153 000 000
1969/70 Förslag .....	153 000 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens jordbruks- nämnd	Dep.chefen
1. Allmänt mjölkpristillägg, . . . . .	37 000 000	—	— 31 000 000
2. Bidrag till föreningen för mejeri- produkter . . . . .	30 000 000	— 30 000 000	—
3. Bidrag till föreningen Svensk kötthandel . . . . .	—	—	+ 25 000 000
4. Prisutjämning av vissa jordbruks- reglerade råvaror till livsmedels- industrin, . . . . .	84 000 000	+ 7 000 000	+ 7 000 000
5. Särskilda undersökningar m. m.	1 000 000	— 1 000 000	— 1 000 000
6. Diverse kostnader . . . . .	500 000	—	—
7. Fraktbidrag för fodermedel . . . .	350 000	—	—
Avrundat	153 000 000	— 24 000 000	—

### Statens jordbruksnämnd

1. Något riksdagsbeslut angående det allmänna mjölkpristillägget för tiden efter utgången av budgetåret 1968/69 föreligger inte. I avvaktan härpå har anslagsposten av nämnden tagits upp med oförändrat belopp, 37 milj. kr.

2. Bidrag till regleringsföreningen för mejeriprodukter har utgått endast för budgetåren 1967/68 och 1968/69. Tidigare utgick inte något bidrag. Nämnden har vid sådant förhållande inte ansett sig böra ta upp någon motsvarande anslagspost för 1969/70.

4. Prisutjämning på råvaror till livsmedelsindustrin utgår på choklad- och konfektyrvaror, biscuits och wafers, senap, såser och soppor m. m., fiskkonserver o. d. samt mellanöl och starköl. Prisutjämningsförfarandet administreras av kontrollstyrelsen och jordbruksnämnden.

För budgetåret 1969/70 räknar nämnden med ett medelsbehov till prisutjämning på sammanlagt ca 91 milj. kr.

5. För budgetåret 1968/69 har anvisats 1 milj. kr., som ställts till Kungl. Maj:ts disposition för utredningar m. m. bl. a. till följd av omläggningen av jordbruksprisregleringen och översynen av försörjningsberedskapen. Nämnden beräknar ej några medel för detta ändamål för budgetåret 1969/70.

6. Anslagsposten förutsätts liksom hittills få disponeras för sådana oförutsedda utgifter, som mera direkt kan föranledas av den prisreglerande verksamheten. Vidare bör posten alltjämt få användas för att bestrida extra kostnader för skördeuppskattning och administration i samband med det permanenta skördeskadeskyddet.

7. Nämnden har beräknat kostnaden för fraktbidrag för fodermedel till vissa mera avlägset liggande delar av Norrland till oförändrat belopp av 350 000 kr.

## D 3. Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.

1967/68 Utgift .....	23 623 953
1968/69 Anslag .....	24 000 000
1969/70 Förslag .....	26 200 000

För jordbruksnämndens beredskapslagring gäller vissa riktlinjer som med stöd av riksdagens beslut har fastställts av Kungl. Maj:t den 12 maj 1961, den 11 maj 1962, den 10 maj 1963, den 13 augusti 1964 och den 30 december 1965.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Jordbruksnämnden	Dep.chefen
1. Lagring genom föreningen Svensk spannmålshandels försorg .....	18 800 000	+ 2 500 000	+ 700 000
2. Lagring i jordbruksnämndens regi	5 200 000	+ 5 600 000	+ 1 020 000
3. Övriga beredskapsåtgärder.....	—	+ 840 000	+ 500 000
	24 000 000	8 940 000	+ 2 220 000

*Statens jordbruksnämnd*

Jordbruksnämnden har på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt en översyn och lagt fram förslag till den närmare utformningen av försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel. Dessa förslag har detaljbehandlats i det föregående under avsnittet *Översyn av försörjningsberedskapen*.

1. Beräkningarna av medelsbehovet har gjorts med utgångspunkt från att beredskapslagret av brödsäd skall vara oförändrat medan lagringen av oljekraftfoder föreslås höjd på grundval av vad som framkommit vid översynen.

2. Kostnaderna för beredskapslagring i nämndens egen regi — avseende lagerhyra och tillsyn samt arbete och transporter i samband med omsättningen — beräknas komma att uppgå till 10,8 milj. kr. Härav hänförs sig ca 3 milj. kr. till sådan ökning av beredskapslagringen som föreslagits på basis av den verkställda översynen.

3. Beräkningarna avser vissa åtgärder rörande dels ransoneringsberedskap (340 000 kr.), dels undanförsel av boskap (225 000 kr.), dels projektering av reservanläggningar (85 000 kr.), dels avskrivningar för materiel till reservanläggningar (100 000 kr.), dels studie angående ADB-rutin (66 000 kr.), dels kostnader för planläggning av livsmedelsberedskapen genom utnyttjande av operationsanalytisk modell (10 000 kr.), dels ock visst bidrag till Sveriges allmänna linodlingsförening (10 000 kr.).

**D 6. Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd**

1967/68 Utgift . . . . .	20 711 000	Reservation . . . . .	—
1968/69 Anslag . . . . .	22 575 000		
1969/70 Förslag . . . . .	39 325 000		

Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet för det permanenta skördeskadeskyddet. Skördeskadeskyddets kansli är knutet till statistiska centralbyrån. Under anslaget anvisas dels medel som förs över till skördeskadesfonden för att bestrida ersättningar och behovsprövade bidrag för skördeskadador, dels medel som disponeras av statistiska centralbyrån för att bekosta de objektiva skördeuppskattningarna, skördeskadeskyddets tekniska administration samt lantbrukets företagsregister och därmed samordnad statistikproduktion.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens jordbruks- nämnd	Dep.chefen
1. Statsbidrag till skördeskadefonden . . . . .	15 000 000	+ 7 500 000	+ 15 000 000
2. Statistiska centralbyrån:			
a) Objektiva skördeuppskattningar . . . . .	4 664 000	+ 1 228 000	+ 1 163 000
b) Skördeskadeskyddets tekniska administration . . . . .	786 000	+ 328 000	+ 122 000
c) Lantbrukets företagsregister och därmed samordnad statistikproduktion . . . . .	2 125 000	+ 320 000	+ 465 000
	<u>22 575 000</u>	<u>+ 9 376 000</u>	<u>+ 16 750 000</u>

**Statens jordbruksnämnd**

1. Enligt beräkningar av skördestatistiska nämnden har behovet av årliga avsättningar till skördeskadefonden — vid en genomsnittlig självrisk för samtliga brukningsenheter om 15,5 % av normskördevärdet — stigit från ursprungligen 30 milj. kr till 45 milj. kr. Det ökade medelsbehovet beror på dels genomförda förbättringar och utvidgningar av skördeskadeskyddet, dels prisförändringar på vegetabilieprodukterna. Jordbruksnämnden finner det angeläget att skördeskadeskyddet inte urholkas genom otillräckliga avsättningar till skördeskadefonden. Med utgångspunkt från det av skördestatistiska nämnden angivna medelsbehovet, 45 milj. kr., och under förutsättning av oförändrad princip för fördelning av tillskotten till skördeskadefonden har jordbruksnämnden tagit upp statens bidrag till skördeskadefonden till 22,5 milj. kr.

2 a—c). Statistiska centralbyrån har för nästa budgetår beräknat kostnaderna för de objektiva skördeuppskattningarna, skördeskadeskyddets tekniska administration samt för lantbrukets företagsregister och därmed samordnad statistikproduktion till sammanlagt 9 451 000 kr.

I den begärda ökningen ingår en löne- och prisomräkningskostnad vid befintlig organisation med 1 553 000 kr. (varav för lönekostnadspålägg 937 000 kr. och för lokalhyror 125 000 kr.). För annan kostnad av automatisk karaktär än löne- och prisomräkning har centralbyrån tagit upp ett nettobelopp av 52 000 kr. Utökning av icke automatisk karaktär inom verksamhetsområdet har tagits upp till ett belopp av 271 000 kr. Utökningen av verksamheten avser utrustning samt utrednings- och utvecklingsarbeten.

Centralbyrån har därvid utgått från att antalet provyttegårdar liksom provtagningens omfattning blir oförändrade under nästa budgetår.

Skördeskadeskyddets tekniska administration föreslås också få oförändrad omfattning och utformning.

Anslagsberäkningen för lantbrukets företagsregister och därmed samordnad statistikproduktion har gjorts med utgångspunkt från jordbruksstatistikkommitténs förslag.

**VII. Fonden för förslag till statsverket: A—C. Lagring av jordbruksprodukter.** Kungl. Maj:t har genom särskilda beslut från de under fonden för förslag till statsverket anvisade anslagen Lagring av jordbruksprodukter, Ytterligare lagring av jordbruksprodukter och Särskild lagring av livsmedel ställt sammanlagt 206 175 000 kr. till förfogande för lagring av jordbruksprodukter. Anslagen tas i anspråk såväl för utbetalning av rörelsemedel i samband med säsongmässig lagring av jordbruksprodukter som för beredskapslagring. Vid utlåning i samband med säsongmässig lagring erlägger lagerhallarna ränta som motsvarar gällande diskonto med tillägg av en halv procent.

#### *Statens jordbruksnämnd*

Jordbruksnämnden har på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt en översyn och lagt fram förslag till den närmare utformningen av försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel m. m. Dessa förslag har detaljbehandlats i det föregående under avsnittet *Översyn av försörjningsberedskapen*. Mot bakgrund av översynen föreslås att ytterligare 14 milj. kr. anvisas för ökning av beredskapslagringen. Det sammanlagda beloppet till jordbruksnämndens förfogande för lagring av jordbruksprodukter kommer därmed att utgöra 220 175 000 kr.

**VII: D. Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö.** För att finansiera inlösen av inhemskt oljeväxtfrö anvisades för budgetåret 1953/54 ett investeringsanslag av 50 milj. kr. För utlånade medel erläggs ränta som motsvarar gällande diskonto med tillägg av en halv procent.

#### *Statens jordbruksnämnd*

Anslaget bör under budgetåret 1969/70 med oförändrat belopp få användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

### Departementschefen

1968 års jordbrukspriskommitté har lagt fram förslag till prissättning för de båda regleringsåren 1969/70 och 1970/71. För sockernäringen föreslår kommittén att beslut fattas för en tid av fem år. Förslagen har biträttats av jordbrukets förhandlingsdelegation och statens jordbruksnämnds konsumentdelegation i fråga om jordbruksprodukter i allmänhet och av företrädare för betodlarna, Svenska Sockerfabriks AB och konsumentdelegationen i fråga om sockernäringen.

Enligt min uppfattning ligger förslagen i allt väsentligt i linje med de principer för prissättningen och prisregleringens allmänna utformning som riksdagen beslöt år 1967. Jag har vid den prövning av förslagen som jag närmare redovisar i det följande funnit, att förslagen bör utgöra grundval för prisregleringen under den angivna två- resp. femårsperioden.

Kommittén har som en utgångspunkt för sina överväganden framhållit, att den inte anser någon allmän lyftning av producentprisnivån nödvändig i nuvarande läge för att den inkomstpolitiska målsättningen i stora drag skall kunna fullföljas. En sådan allmän lyftning skulle dessutom kunna motverka sitt eget syfte genom att stimulera till produktionsökning och därmed ytterligare öka exportförlusterna, som genom avgifter på produktionen skall bäras av jordbrukarna själva. Mot bakgrund av de senaste årens produktionsutsveckling har kommittén ansett att stor försiktighet måste iaktas med prishöjningar eller andra åtgärder som kan bromsa denna anpassning eller kan stimulera till en ytterligare utbyggnad av produktionen. Med hänsyn till de senaste årens stora skördar och jämförelsevis svaga arbetsmarknadsläge har kommittén emellertid ansett sig särskilt för mjölkproduktionen böra acceptera en viss uppbromsning av den anpassningstakt som annars skulle ha varit möjlig och önskvärd under regleringsperioden.

Prissättningen på jordbruksprodukter under den kommande tvåårsperioden kommer i hög grad att påverkas av nödvändigheten att återuppbygga de regleringskassor som på grund av de senaste årens stora skördar med följande exportkostnader visar stora underskott. De förbättringar som ges jordbrukarnäringen enligt kommitténs förslag uppnås främst genom utnyttjande av tillgängliga införselavgiftsmedel. För konsumenterna innebär de föreslagna prisändringarna en mindre höjning motsvarande 0,1 % på konsumentprisindex.

En utgångspunkt för prisregleringen under den nu löpande tvåårsperioden var att en sådan prissättning på och prisreglering för jordbrukets produkter borde eftersträvas, att ett eventuellt inträde i en större marknad ej försvårades. Kommittén framhåller att denna målsättning bör gälla även för den nya prisperioden.

Jag kan ansluta mig till vad kommittén förordat. Förslaget innebär myc-

ket små prisförändringar för konsumenterna samtidigt som det bör kunna ge jordbrukarna möjligheter att genom produktivitetsförbättringar få en fortsatt tillfredsställande inkomstutveckling.

Jag vill emellertid i likhet med kommittén betona riskerna för att i nuvarande produktions- och avsättningsläge stimulera till en produktionsutveckling som ej är i linje med vare sig samhällets eller jordbrukarnas intressen. Dessa synpunkter delas i stort sett också i ett gemensamt uttalande av kommittén och jordbrukets förhandlingsdelegation. Jordbrukets förhandlingsdelegation har också, som framgått av den föregående redovisningen, förklarat sig beredd att med upplysning och rådgivning underlätta den fortsatta omställningen och strukturrationaliseringen inom jordbruksnäringen.

Jag övergår härefter till att behandla jordbrukspriskommitténs förslag till prisregleringens allmänna utformning för den föreslagna två- resp. femårsperioden.

Jag begränsar mig därvid till att redogöra för förslagets huvuddrag och hänvisar i övrigt till den föregående redovisningen.

Jordbrukspriskommitténs förslag rörande *prisregleringens allmänna utformning* innebär bl. a. att några ändringar i tillämpningen av nuvarande principer med mittpriser och prisgränser samt inom prisgränserna fasta införselavgifter för vissa viktigare varor inte skall ske. De normalinförselavgifter som nu gäller föreslås vidare bli överförda till den nya regleringsperioden, i den mån inte annat på särskilda punkter framgår av det följande.

En justering av de föreslagna mittpriserna, prisgränserna och införselavgifterna föreslås (utom beträffande socker och fabrikspotatisprodukter) ske den 1 juli 1970 i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gällt under nu löpande prisregleringsperiod.

Kommittén föreslår att det totalbelopp, som skall tillföras jordbruket för regleringsåret 1970/71 fördelas mellan de olika varuslagen (exklusive sockerbeter och fabrikspotatisprodukter) med hänsyn till bl. a. önskemål om produktionens utveckling och inriktning, rationaliseringsutvecklingen i jordbruket samt prisutvecklingen inom EEC. Fördelningen på olika varuslag skall så långt möjligt ske på sådant sätt att jordbruket bedöms erhålla avsedd inkomstförbättring.

Kommittén förutsätter vidare att förslag till fördelning av det totalbelopp, som skall tillföras jordbruket, läggs fram senast den 15 februari 1970 av jordbruksnämnden efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

Kommitténs förslag rörande prisregleringens allmänna utformning för angivna regleringsperioder kan jag tillstyrka.

Justeringen av prisnivån den 1 juli 1970 bör prövas av Kungl. Maj:t och riksdagen.



Vad gäller *spannmål, fodermedel m. m.* är läget att de båda senaste årens rekordstora skördar har medfört svåra påfrestningar på spannmålsregleringens ekonomi och nödvändiggjort en successiv sänkning av inlösenpriserna för brödsäd.

Jordbrukspriskommittén föreslår att systemet med preliminära och definitiva priser som nu tillämpas för brödsäd införs även för fodersäd. Förslaget innebär att de definitiva priserna kan anpassas med hänsyn till skördeutfallet. Påfrestningarna på regleringsekonomin behöver vid ett sådant system inte bli så stora som annars skulle bli fallet.

Kommittén förordar vidare en skärpning av kvalitetskraven, motsvarande en prissänkning för odlaren av 1 kr. per dt. Kommitténs förslag till priser för brödsäd och fodersäd innebär i övrigt följande. De preliminära inlösenpriserna för *brödsäd* av 1969 och 1970 års skördar fastställs till 52 kr. per dt. Vid fastställande av definitiva inlösenpriser för vete och råg föreslås nu gällande regler tillämpas. I syfte att tillföra medel till spannmålsregleringen föreslås att förmalningsavgiften den 1 juli 1969 höjs med 1 kr. per dt.

För *korn och havre* av 1969 och 1970 års skördar föreslås preliminära stödpriser om 49 resp. 45:50 kr. per dt. Detta innebär en reell sänkning av fodersädspriserna med 3 kr. per dt. I syfte att eliminera härav föranledd lönsamhetsförbättring för fläsk- och äggproduktionen föreslår kommittén vissa justeringar i slaktjursavgifter och ökad tilldelning av regleringsmedel. De definitiva stödpriserna föreslås varje år bestämmas efter samma principer som för brödsäd. Detta innebär bl. a. att de definitiva priserna inte får överstiga de preliminära.

Kommittén föreslår vidare att, om skörden av spannmål såväl år 1969 som år 1970 skulle avsevärt understiga normskörd, prissättningen på spannmål för regleringsåret 1970/71 skall kunna omprövas. Det bör ankomma på statens jordbruksnämnd att besluta härom.

Vid utgången av innevarande regleringsår beräknas Svensk spannmåls-handels regleringskassa visa ett underskott på ca 100 milj. kr. Genom av kommittén föreslagna åtgärder kommer detta underskott vid normal skörd att kunna avvecklas på två år. Vid en spannmålsskörd av samma storlek som år 1968 kommer ytterligare underskott ej att uppstå.

Kommitténs förslag rörande spannmålsregleringen anser jag väl avvägda. Det är uppenbart nödvändigt att vidta åtgärder så att regleringskassan kan återuppbyggas. Jag tillstyrker därför förslagen.

Jordbrukspriskommittén har tagit upp frågan om täckning av kostnaderna för förmalning av spannmål som skall levereras inom ramen för Sveriges åtaganden enligt 1967 års konvention om livsmedelshjälp. Dessa kostnader kan i den mån medel finns tillgängliga bestridas inom den ram på 22 milj. kr. per budgetår som Kungl. Maj:t ställer till förfogande för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt konventionen.

Kommittén påpekar att importen av proteinrika foderbaljväxter har ökat

under nu löpande regleringsår. Delvis är denna import avgiftsfri. Kommittén anser det angeläget, att den aktuella importen avgiftsbelastas. Kommittén föreslår därför, att foderbönor och -ärter samt andra slag av foderbaljväxter förs in under jordbruksregleringen och avgiftsbeläggs. Kommittén föreslår vidare att sådana oljehaltiga frön och frukter som importeras för annat ändamål än fettutvinning beläggs med införselavgift.

Jag anser i likhet med kommittén det angeläget att man söker ta till vara de möjligheter som finns för inhemsk odling av proteinrika foderbaljväxter. Förutsättningarna för en inhemsk odling av foderbaljväxter, som även skulle kunna bidra till att minska spannmålsöverskottet, bedöms som gynnsamma. Vad kommittén förordat i denna fråga kan jag därför tillstyrka. Det nu anförda föranleder viss ändring i bilagan till förordningen med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område.

I fråga om storleken av de införselavgifter som högst får tas ut på foderbaljväxter och oljehaltiga frön och frukter ävensom justeringarna av de övre avgiftsgränserna på fodermedelsområdet i övrigt avser jag att återkomma till Kungl. Maj:t med förslag.

Kommitténs övriga förslag rörande viss restitution av införselavgifter för melass vid jästtillverkning, prisregleringen för ärter och bönor, stödet åt utvecklingen av konservväxtodlingen samt stödet åt odlingen av vallväxtfrö föranleder ingen erinran från min sida.

Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t med förslag om att uppdra åt statens jordbruksnämnd att låta utreda den kvalitetsmässiga effekten på animalieprodukterna av stor inblandning av fisk- och sillmjöl i foderblandningar.

I fråga om oljeväxter räknas med hänsyn till den svaga regleringsekonomi och ökningen av odlingens omfattning med en viss sänkning av nuvarande pris på oljeväxtfrö under regleringsåret 1969/70. Kommittén föreslår att införselavgiftsmedel får användas för att något begränsa prissänkningen. I övrigt föreslås ej några ändringar i prisregleringen för fettvaror och margarin. Jag har inget att erinra mot vad kommittén förordat i fråga om prissättningen på oljeväxtfrö.

1968 års skörd av *sockerbeter* var, liksom skörden av andra grödor, avsevärt större än beräknat. Den svenska sockerregleringen är så konstruerad att en ökad inhemsk produktion och därmed minskat importbehov medför starka påfrestningar på regleringsekonomi. Bl. a. förra årets stora betskörd har medfört att sockerregleringsfonden beräknas visa ett underskott på drygt 50 milj. kr. den 30 juni 1969.

Mot denna bakgrund är det av stor vikt att sockerregleringen fortsättningsvis utformas så, att en återuppbyggnad och stabilisering av regleringsekonomi kan genomföras. Dessa synpunkter synes också ha tjänat som utgångspunkt för det av jordbrukspriskommittén framlagda förslaget. Regleringsperioden har sålunda föreslagits förlängd så att densamma omfattar

fem år eller tiden fr. o. m. den 1 juli 1969 t. o. m. den 30 juni 1974. Detta torde innebära förbättrade möjligheter både att nå stabilitet i regleringsökonomi och att planera verksamheten på längre sikt. Betodlingen föreslås begränsad — liksom tidigare — till 40 000 ha. Därutöver föreslås att betgrundpriset sänks från 10: 03 till 9: 40 kr. per dt för betor med 16 % sockerhalt och avses gälla en betskörd, som motsvarar 230 000 ton färdigt socker.

För den del av betskörden, som motsvarar en sockerproduktion utöver 230 000 ton färdigt socker föreslås ett successivt sjunkande betpris enligt vissa, närmare angivna regler. Jämfört med 1968 års betpriser innebär de föreslagna riktlinjerna för prissättningen en sänkning, som i princip bör få en gynnsam effekt på regleringsökonomi. I samma syfte har även vissa justeringar gjorts i fråga om sockerproducentens ersättning för tillverkning av svenskt socker. För den del av produktionen som överstiger 212 500 ton sänks sålunda ersättningen stegvis. Skulle betskörden inte nå upp till en volym som motsvarar 212 500 ton socker avses sockerproducenten — såsom bidrag för att täcka fasta kostnader — få ersättning med 18 öre per kg socker för den kvantitet varmed produktionen understiger 212 500 ton.

De av 1967 års riksdag fastställda riktlinjerna för den svenska sockerbetsodlingen och sockertillverkningen förutsätter en konkurrensmässig anpassning till vad som gäller inom EEC. Sockerregleringens utformning enligt kommitténs förslag synes i allt väsentligt ligga i linje med vad som gäller inom EEC. Kommittén har i sitt förslag beaktat behovet av en förbättrad regleringsökonomi. Ändringarna i sockerregleringen beräknas inte få någon prishöjande effekt för konsumenterna. Jag anser mig böra biträda förslagen till tillägg och ändringar i sockerregleringen. Jag tillstyrker kommitténs förslag att jordbruksnämnden intill dess regleringsfonden för socker återuppbyggt, skall få disponera en rörlig kredit hos riksgäldskontoret om högst 40 milj. kr.

Enligt jordbrukspriskommittén bör den nuvarande regleringen för *matpotatis* gälla oförändrad. Kommittén föreslår också att högst 200 000 kr. av införselavgiftsmedel får tas i anspråk till stöd för att utveckla odlingen av utsädespotatis. Jag har ingen erinran mot vad kommittén anfört i denna fråga.

För *stärkelse* har kommittén föreslagit att gränsskyddet sänks med 5 öre per kg den 1 juli 1969 och därefter hålls oförändrat under de båda regleringsåren. Kommittén har vidare föreslagit att jordbruksnämnden ges rätt att vid behov ta ut en tillverkningsavgift om högst 10 öre per kg ren stärkelse mot f. n. högst 6,5 öre. Jag godtar vad kommittén föreslagit i fråga om gränsskydd och tillverkningsavgift för stärkelse. Jag godtar vidare förslaget att införselavgiften för *glykos* sänks med sammanlagt 21 öre per kg den 1 juli 1969. Till följd av bl. a. minskad efterfrågan på potatissprit kan medel i regleringsföreningen Stärkelse- och bränneriintressenters konjunkturutmättningsfond behöva tas i anspråk för att möjliggöra en successiv an-

passning av odlingen till det ändrade avsättningsläget. Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande statens jordbruksnämnd bör få besluta om att under regleringsåren 1969/70—1970/71 medge regleringsföreningen att disponera konjunkturutjämningsfondens medel för detta ändamål.

Frågan om att föra över *kemiskt ren glukos* till jordbruksregleringen har aktualiserats vid skilda tillfällen under de senaste åren. Anledningen härtill har varit främst att denna vara importeras i ökad omfattning för att användas inom livsmedels- och konfektyrindustrin i stället för den kemiskt icke rena vara, glykos, som är jordbruksreglerad och belagd med införselavgift. Glukos har i Sverige på grund av det låga gränsskyddet (12 % tull) ställt sig billigare än glykos. Utomlands är enligt kommittén prisförhållandet omvänt. Ur regleringssynpunkt har det ansetts önskvärt att ge de båda nu nämnda produkterna samma gränsskydd. Kommittén föreslår att den kemiskt rena glukosen förs in under jordbruksregleringen och beläggs med samma avgift som glykos. Det förutsätts därvid att den kemiskt rena glukosen kan prisutjämnas enligt samma villkor som gäller för glykosen. Jag har ingen erinran mot kommitténs ifrågavarande förslag.

Den av 1967 års riksdag beslutade prissättningen på *mjölk och mejeriprodukter* vilade bl. a. på förutsättningen att mjölkproduktionens storlek anpassades till den inhemska efterfrågan på dessa produkter. En sådan anpassning skulle innebära bl. a. att mjölkproduktionen minskade med 4 % per år under tvåårsperioden. Jordbrukspriskommittén har, som anförts i det föregående, funnit att den kalkylerade nedgången i mjölkinvägningen med 4 % per år av olika skäl inte har ägt rum. Detta har medfört svåra påfrestningar på regleringsekonomi och därmed också lett till att mjölkproducenterna inte kunnat uppnå den avsedda ökningen i avräkningspriset.

För att förbättra den på grund av produktionens storlek låga lönsamheten i mjölkproduktionen har kommittén föreslagit höjningar av vissa produktpriser.

Priset för konsumtionsmjölk, som är standardiserad till en fetthalt av 3 % och som försäljs i detaljhandelsförpackning, skall dock enligt kommitténs förslag vara oförändrat med undantag för mjölk som säljs i Malmö-området. Priset för mjölk i detta område bör till följd av redan höjda distributionskostnader få höjas med 1 öre per kg. För skummjölk bör enligt kommitténs förslag den övre prisgränsen höjas med 8 öre per kg eller till 53 öre per kg. Partipriset blir därmed ungefärligen lika med vad som tillämpades före den 1 september 1967. Vidare kan — utan ändring av gränsskyddet — priset för tjock grädde och tunn grädde höjas med 25 resp. 10 öre per kg. För ost höjs införselavgiften med 15 öre per kg vilket innebär att priset sannolikt stiger lika mycket. I konsekvens härmed ändras mittpriset till 673 öre per kg. Införselavgiften för smältost bör höjas till 93 öre per kg och för mjölkpulver med 30 öre per kg till 210 öre för det magra och 240 öre per kg för det feta mjölkpulvret.

De av kommittén föreslagna prishöjningarna anser jag mig böra godta. Kommitténs förslag i fråga om prissättningen för mjölk och mejeriprodukter ansluter sig till 1967 års riksdagsbeslut om jordbrukspolitiken.

Kommitten har också föreslagit att en förutsättningslös utredning görs beträffande den fortsatta utformningen av prissättningssystemet på mjölk och mjölkprodukter. Jag avser senare föreslå Kungl. Maj:t att tillkalla sakkunniga för att mot bakgrunden bl. a. av den senaste tidens produktutveckling och näringsfysiologiska debatt se över prissättningssystemet för mjölk och mjölkprodukter. Även frågor rörande prissättning och avgifter m. m. för s. k. imiterade produkter av mjölk och kött, mjölkpulver och skummjölk bör behandlas av de sakkunniga. De bör arbeta så att resultatet kan beaktas vid statsmakternas överväganden om jordbrukspriserna för regleringsåret 1970/71.

Den aktuella ekonomiska situationen för mjölkproducenterna kan inte förbättras enbart genom de nu föreslagna prisändringarna. Kommittén har förutsatt att Föreningen för mejeriprodukter, vilken svarar för mjölkregleringen, under regleringsåret 1969/70 tillförs ytterligare 10 milj. kr. av de införselavgiftsmedel som ställs till regleringsföreningarnas förfogande för prisreglerande verksamhet. Vidare förutsätts att mjölkregleringen för subvention av priset på konsumtionsmjölk liksom hittills tillförs 25 milj. kr. av sådana införselavgiftsmedel som inte är avsedda för regleringsföreningarnas prisreglerande verksamhet samt därutöver 20 milj. kr. för att allmänt förstärka medelstillgången i regleringskassan. Slutligen föreslår kommittén att mjölkregleringen såsom ett engångsbelopp tillförs 12 milj. kr. av införselavgiftsmedel som står kvar från tidigare regleringsår. För regleringsåret 1970/71 förutsätts att mjölkregleringen skall tillföras 45 (25 + 20) milj. kr. av införselavgiftsmedel som inte är avsedda för prisreglerande verksamhet enligt fördelningsplanen. Jag har ingen erinran mot att Föreningen för mejeriprodukter tillförs medel på sätt som föreslagits. Jag har inte heller någon erinran mot att föreningen för regleringsåret 1969/70 av budgetmedel erhåller ett engångsbelopp av 30 milj. kr. De föreslagna prisändringarna och medelsdispositionerna beräknas under förutsättning av 2 % årlig nedgång i produktionen göra det möjligt att för regleringsåret 1969/70 höja avräkningspriset till jordbrukarna för mjölk med 1,5 à 2 öre per kg. Utvecklingen av avräkningspriset blir dock liksom hittills beroende av hur produktion och konsumtion av mjölk och mjölkprodukter utvecklas inom landet. Skulle den åsyftade produktionsminskningen inte komma till stånd torde förbättringen i avräkningspriset svårigen kunna uppnås. Den påbörjade avvecklingen av det allmänna mjölkpristillägget bör slutföras på så sätt att pristillägget som under regleringsåret 1968/69 utgår med ca 1 öre per kg mjölk upphör den 30 juni 1969.

Mejeriorganisationen tillämpar i viss utsträckning marknadsreglerande åtgärder för mjölk och mejeriprodukter. I denna fråga beslutade 1967 års

riksdag att Kungl. Maj:t skall kunna pröva vilka regleringar som är ofrånkomliga för att den avsedda prisnivån skall kunna upprätthållas och näringen fungera tillfredsställande. Vid en sådan prövning måste bl. a. näringsfrihetssynpunkter beaktas. Mot bakgrunden av riksdagens beslut har en särskild arbetsgrupp upprättat en promemoria (Stencil Jo 1968: 8) med utredning och förslag rörande mejerierorganisationens marknadsreglerande åtgärder för mjölk och mejeriprodukter. Med anledning av vad arbetsgruppen och kommittén redovisat i denna fråga bör fr. o. m. den 1 juli 1971 mejeriindustrins nuvarande eller framtida marknadsreglerande åtgärder kunna fritt prövas av de näringsfrihetsvårdande myndigheterna. I fråga om marknadsreglerande åtgärder för mjölkpulver och skummjölk torde dock såsom kommittén förutsatt resultatet av den förut nämnda utredningen avväntas.

För att underlätta avsättningen av överskott av *kött och fläsk* har mot ränta en rörlig kredit på högst 50 milj. kr. hos riksgäldskontoret ställts till Svensk kött Handels förfogande efter beslut av 1967 års riksdag. Syftet med krediten var bl. a. att göra det möjligt att under en längre period fördela kostnaderna för att avsätta det nötköttsöverskott som väntades bli en följd av den pågående utslaktningen av kor. Krediten skall enligt beslutet vara återbetald senast den 1 juli 1972. Enligt kommittén ger överskotten av nötkött Svensk kött Handel så stora kostnader att krediten beräknas vara helt disponerad innevarande budgetår. Även andra åtgärder har visat sig nödvändiga för att få medel till att täcka Svensk kött Handels utgifter.

Den önskvärda minskningen av mjölkproduktionen förutsätter bl. a. en betydande utslaktning. För att underlätta försäljningen av de köttkvantiteter som därigenom kommer att uppstå har kommittén föreslagit att av budgetmedel högst 25 milj. kr. ställs till jordbruksnämndens förfogande för vartdera regleringsåret 1969/70 och 1970/71. Beloppet föreslås få disponeras för att kompensera Svensk kött Handel för de extra kostnader som uppstår för att avsätta de överskott av nötkött som uppkommer genom att kostammen minskar med mera än 20 000 djur per år.

En minskning av överskottsproduktionen av mjölk är en förutsättning för att genomföra den eftersträfvade förbättringen av lönsamheten i mjölkproduktionen. Den belastning som i ett övergångsskede kan uppstå på regleringsekonomin till följd av en ökad utslaktning kan — om inga stödåtgärder vidtas — innebära risk för att mjölkproduktionen längre än önskvärt håller sig kvar på nuvarande nivå. Jag anser mig böra biträda förslaget att budgetmedel på det sätt och intill de belopp jag nyss angett ställs till jordbruksnämndens förfogande. Jag biträder likaså förslaget att den kredit om högst 50 milj. kr. som tidigare ställts till Svensk kött Handels förfogande skall få återbetalas senast den 30 juni 1974 i stället för den 1 juli 1972.

Produktionen av *får- och lammkött* har ökat de senaste åren. Jämfört med produktion av nötkött och fläsk har får och lammkött emellertid alltså jämt en ringa betydelse. Vid den hittillsvarande prissättningen har det varit svårt att avsätta den ökande produktionen. Bl. a. för att stimulera avsättningen av får- och lammkött har jordbrukspriskommittén föreslagit att en s. k. mellanprislinje tillämpas försöksvis under regleringsperioden. Förslaget innebär bl. a. att införselavgiften för får- och lammkött sänks med 2 kr. per kg, att mittpriset räknas ned med 2: 50 kr. per kg samt att prisgränserna justeras i motsvarande mån. För att kompensera producenterna för sänkningen av gränsskyddet föreslås ett pristillägg med 2 kr. per kg på all besiktigad slakt av får och lamm. Kostnaderna härför, som beräknas till ca 7 milj. kr. per år, bör enligt förslaget under regleringsåret 1969/70 bestridas av vissa sådana kvarstående införselavgiftsmedel som inte avses utgå till regleringsföreningarna enligt fördelningsplanen. För regleringsåret 1970/71 föreslås finansieringen ske på samma sätt eller om så blir erforderligt av motsvarande införselavgiftsmedel från löpande period. Den föreslagna sänkningen av införselavgifterna har beräknats innebära en sänkning av konsumentpriserna med ca 2: 80 kr. per kg. Förslaget till prissättning på får- och lammkött ligger i linje med vad som utan erinran från riksdagens sida anförts i prop. 1967: 95 om användning av en modifierad högprislinje. Den föreslagna ordningen har karaktären av försök. De erfarenheter som kan vinnas härigenom torde även kunna ha ett vidare intresse. Mot denna bakgrund har jag ingen erinran mot att s. k. mellanprislinje införs för får- och lammkött enligt kommitténs förslag och att i samband därmed det försöksvis tillämpade systemet för att dämpa prissvängningarna (buffertzoner) avskaffas för detta varuslag.

Vissa förändringar i slakt- och försäljningsförhållanden har föranlett förslag om vissa justeringar av teknisk karaktär, vilka berör mittpriser och prisgränser för kött och fläsk. De föreslagna ändringarna, vilka har godtagits av berörda branschintressenter, innebär att mittpriserna räknas upp för nöt- och hästkött samt får- och lammkött med 2 öre, för kalvkött med 12 öre och för fläsk med 5 öre per kg. Jag har ingen erinran mot föreslagna justeringar av mittpriser och därav föranledda ändringar av prisgränserna. Inte heller kommitténs förslag i övrigt beträffande prisregleringen för kött och fläsk föranleder erinran från min sida.

Vad kommittén anför i fråga om *ägg och äggprodukter m. m.* föranleder ingen erinran från min sida.

Importen av vissa *enkla blandvaror* av jordbruksprodukter som hänförs till tulltaxenr 21.07 har under de senaste åren ökat betydligt. Dessa varor är vid import från EFTA inte belagda med vare sig tull eller införselavgift. Jordbrukspriskommittén har i detta sammanhang anförts att de enkla blandningarna anses ha komponerats enbart i syfte att undvika förekommande

importavgifter på de i blandningarna ingående jordbruksvarorna av typ socker, stärkelse och mjölkpulver. För att hindra att jordbruksregleringen kringgås föreslås att möjlighet skapas att belägga enkla blandprodukter med tillverkningsavgift för den inhemska produktionen i kombination med prisutjämningsbidrag och att importvarorna beläggs med kompensationsavgift av samma storlek som tillverkningsavgifterna. Vidare förutsätts att tillverkningsavgift tas ut på endast sådana produkter som tillverkas för avsalu.

Jag har ingen principiell erinran mot den föreslagna ordningen. Sådana varor som har ett tillfredsställande gränsskydd även mot EFTA bör emellertid undantas från avgiftsplikt såväl vid tillverkning som import. Sådant undantag bör kunna gälla även varor av typ glass- och puddingpulver. Avgifterna bör inte överstiga belopp motsvarande införsel- eller fettvaruavgift på de i en produkt eller grupp av produkter ingående jordbruksvarorna. För att de förslag som jag nu lagt fram skall kunna genomföras krävs ändringar i förordningen med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område. Närmare bestämmelser om avgifternas storlek m. m. torde få meddelas av jordbruksnämnden.

Såsom jag redovisat i det föregående har jordbrukspriskommittén föreslagit att sakkunniga tillkallas för att utreda bl. a. frågan om att avgiftsbelägga s. k. *imiterade mjölk- och köttprodukter*. I avvaktan på de förslag som kan komma fram genom en sådan utredning föreslår kommittén att ett provisoriskt avgiftssystem tillämpas. Enligt detta system bör accisen för svensk-tillverkade flytande mjölk- och gräddersättningar, fettemulsioner, med en fetthalt av högst 7 % sänkas från 80 till 30 öre per kg. Gränsskydd föreslås i form av tull om 30 öre per kg. För vissa andra mjölk- och gräddersättningsmedel föreslås tillverkningsavgift och kompensationsavgift om 2 kr. per kg. Kommittén föreslår vidare att sådana produkter av sojabönor, tulltaxenr 19.02, 21.07 och 23.04, som kan användas som ersättningsmedel för kött tills vidare i princip beläggs med tillverkningsavgift och kompensationsavgift om 3: 50 kr. per kg. Berörda produkter under nr 19.02 föreslås bli införda under jordbruksregleringen. För produkter under nr 23.04 förutsätts att avgift inte tas ut då de används som foder. I avvaktan på resultatet av den i det föregående nämnda utredningen anser jag mig kunna godta de av kommittén föreslagna provisoriska åtgärderna rörande s. k. imiterade mjölk- och köttprodukter. Särskilt på längre sikt är det emellertid av stor vikt att här aktuella problem rörande tillkomst och utveckling av nya produkter behandlas med hänsynstagande såväl till konsumenternas och samhällets krav på högvärdiga och prisbilliga livsmedel som till jordbrukets krav på ett regleringssystem som ger möjlighet till en lönsam produktion. För att de föreslagna provisoriska åtgärderna skall kunna genomföras krävs ändring i förordningen med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område. Frågan om ändring av tulltaxan med anledning av vad jag



anfört i det föregående anmäls denna dag av chefen för finansdepartementet.

*Användningen av införselavgiftsmedlen* under regleringsåret 1967/68 framgår av den föregående redogörelsen liksom också beräkningar och förslag rörande dispositionen av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåret 1968/69. Jag har ingen erinran mot vad som redovisats i detta sammanhang.

Jordbrukspriskommittén har beräknat att under regleringsåret 1969/70 inflyter ca 359 milj. kr. i form av införselavgifter. Enligt kommittén bör 272 milj. kr. av dessa fördelas till regleringsföreningarna för deras prisreglerande verksamhet. Beloppets exakta storlek blir beroende av de verkliga intäkterna av fodermedelsavgifterna. Kommittén har vidare föreslagit att jordbruksnämnden bemyndigas att — efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen — jämka de nu föreslagna delbeloppen till regleringsföreningarna och att även besluta om fördelning av det belopp som står till nämndens förfogande. Jag har ingen erinran mot de gjorda beräkningarna eller mot de föreslagna fördelningsprinciperna. Jag har inte heller någon erinran mot att Svensk spannmålshandel, liksom hittills, tillförs införselavgifter för sådan brödsäd som importeras i utbyte mot inhemsk brödsäd, vilken exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder. Införselavgiftsmedel och andra regleringsmedel på jordbrukets område bör intill ett belopp av 2,5 milj. kr. per år och efter jordbruksnämndens medgivande få användas av regleringsföreningarna för upplysningsverksamhet inom föreningarnas verksamhetsområden. Av detta belopp bör vissa medel få tas i anspråk för att stödja utveckling av konserverväxter och utsädespotatis.

Av de införselavgiftsmedel som under regleringsåret 1969/70 inflyter utöver det totalbelopp som enligt det föregående skall fördelas till regleringsföreningarna bör liksom f. n. 25 milj. kr. disponeras för att subventionera priset på konsumtionsmjölk. Därutöver bör som förordats i det föregående ytterligare 20 milj. kr. tillföras mjölkregleringen. I mån av tillgång på medel bör vidare dels 1 milj. kr. ställas till Sveriges potatisodlares riksförbunds förfogande för att effektivisera potatisodlingen m. m., dels 1 milj. kr. få användas för att stödja vallfröodlingen, dels 50 000 kr. få nyttjas för den kontroll av konsumtionsmjölk som ankommer på jordbruksnämnden. Dessutom bör liksom f. n. medel ställas till förfogande för att täcka kostnader för prisutjämning på äggalbumin och kärnbindemedel. Jag har ingen erinran mot vad kommittén föreslagit rörande användningen av de införselavgiftsmedel som inflyter utöver 272 milj. kr. Av sådana överskjutande införselavgiftsmedel bör även under regleringsåret 1969/70 till veterinärstyrelsens förfogande ställas dels högst 200 000 kr. för att täcka kostnader för pastöriseringskontrollen, dels högst 30 000 kr. för att täcka kostnader för importkontroll av animala livsmedel. Slutligen bör högst 175 000 kr. få användas av SMAK för upplysningsverksamhet.

För regleringsåret 1970/71 bör oförändrat 272 milj. kr. fördelas till regleringsföreningarna för prisreglerande verksamhet. Införselavgiftsmedel utöver detta belopp bör få användas till de ändamål och i den omfattning som föreslagits för regleringsåret 1969/70.

Kvarstående, odisponerade införselavgiftsmedel från tidigare år har av kommittén beräknats uppgå till ca 27 milj. kr. Enligt vad jag i det föregående har anfört bör tillsammans 17 milj. kr. av dessa medel utnyttjas för särskilda ändamål. De medel som därefter återstår bör få användas för att bestrida kostnaderna för den föreslagna mellanprislinjen på fårkött. Dessa kostnader har beräknats till 7 milj. kr. per år. Skulle de kvarstående medlen regleringsåret 1970/71 inte räcka till för att täcka kostnaderna för detta ändamål bör medel få användas av de regleringsmedel som under regleringsåret 1970/71 inflyter utöver 272 milj. kr.

*Övriga frågor.* Jordbrukspriskommittén anser att den nuvarande utfästelsen om prövning av gottgörelse till följd av inverkan av EFTA-överenskommelsen bör kvarstå. Utfästelsen bör även gälla eventuella åtgärder under regleringsåren 1969/70 och 1970/71 inom ramen för ett närmare nordiskt ekonomiskt samarbete. Jag kan biträda detta förslag.

Fr. o. m. budgetåret 1963/64 utgör statens årliga bidrag till skördeskadefonden 15 milj. kr., och storleken av jordbrukets minimitillskott till fonden har bestämts till samma belopp. I jordbruksnämndens anslagsframställning för budgetåret 1969/70 har förordats att det årliga medelstillskottet till skördeskadefonden ökas till 45 milj. kr. Enligt kommitténs mening är en sådan ökning motiverad med hänsyn bl. a. till de prishöjningar som skett på jordbruksprodukter sedan tidpunkten för skördeskadeskyddets införande. I fråga om fördelningen mellan staten och jordbruket av medelstillskottet föreslår kommittén att statens bidrag bestämts till 30 milj. kr. Jag biträder förslaget.

För utvecklingsarbete och försöksverksamhet rörande inhemskt proteinfoder liksom för kvalitetsbefrämjande utvecklings- och försöksarbete i fråga om bl. a. fläskproduktionen föreslår kommittén att ett belopp om ca 10 milj. kr. ställs till förfogande för sektionen för jordbruksforskning inom statens råd för skogs- och jordbruksforskning. Det förutsätts att medlen används endast som bidrag till klart målinriktade utvecklings- och försöksarbeten. Medlen bör få förbrukas under en femårsperiod. Finansieringen föreslås ske genom vissa införselavgiftsmedel samt genom avveckling av fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område (exportmedelsfonden) och överföring av denna fonds behållning till nu föreslaget ändamål. Jag kan biträda dessa förslag.

Nu gällande bestämmelser för prisregleringen, som inte berörts i kommitténs förslag eller i mitt anförande, bör i princip äga fortsatt giltighet under tiden fram t. o. m. den 30 juni 1971.

Den översyn av försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel, som statens jordbruksnämnd utfört på uppdrag av Kungl. Maj:t, visar att de frågor som är förbundna med försörjningsberedskapen är komplicerade. Härtill bidrar självfallet den snabba omvandling som försiggår i det svenska samhället, inte minst inom jordbruket och näringsgrenar med anknytning till jordbruket, exempelvis livsmedelsindustrin. Jordbruksnämnden har upplyst att åtskilliga med försörjningsberedskapen förbundna frågor alltjämt är under utredning eller ännu inte kunnat utredas.

Innan jag går in på frågan om de åtgärder som enligt nämndens förslag bör genomföras budgetåret 1969/70 vill jag kortfattat beröra de av jordbruksnämnden anförda allmänna synpunkterna rörande planeringen av försörjningsberedskapen. Under erinran om att allmänna riktlinjer f. n. saknas för livsmedelsberedskapens uthållighet m. m. har nämnden föreslagit att livsmedelsberedskapen skall planläggas med hänsyn till dels militär aggression, dels indirekt ekonomisk aggression, dvs. avspärrning under viss tid. Nämnden har i detta sammanhang även presenterat olika beredskapsalternativ rörande *dels* kriskostens näringsinnehåll, *dels* beräknade skördevariationer. Främst med hänsyn till att de grundläggande faktorerna för den långsiktiga beredskapsplaneringen ej är fullständigt utredda anser jag det inte lämpligt att man i detta sammanhang binder sig för ett enda alternativ när det gäller exempelvis den framtida beredskapslagringen och dess fördelning på olika slag av livsmedel. Nämnden bör — liksom varit fallet vid den verkställda översynen — vara beredd att lägga fram alternativa förslag till produktions- och lagringsberedskap.

En förutsättning för att den av nämnden föreslagna beredskapsplaneringen skall kunna genomföras synes vara att matematiska metoder kan utnyttjas för analys av planlägningsproblemen. Nämnden har vid översynen utvecklat en operationsanalytisk modell, den s. k. LIBE-modellen. Även om man särskilt i de långsiktiga beräkningarna kan riskera att i analytiska modeller av detta slag förlora den nödvändiga verklighetsanknytningen, delar jag nämndens och remissinstansernas principiella uppfattning att man här fått ett hjälpmedel av betydelse för planläggningen av produktions- och lagringsberedskapen på livsmedelsområdet.

I likhet med flera remissinstanser är jag tveksam angående de praktiska förutsättningarna att med framgång genomföra undanförsel av boskap i en krissituation. Jag är med hänsyn härtill inte beredd att tillstyrka nämndens förslag.

De förutsättningar för den långsiktiga beredskapslagringen som jordbruksnämnden arbetat efter i den operationsanalytiska modellen samt de därpå grundade beräkningarna har enligt nämnden visat att behovet av beredskapslager för livsmedelsförsörjningen vid en avspärrning totalt sett är större än den nuvarande statliga beredskapslagringen. Nämnden har där-

för ansett en ökning av beredskapslagren av vissa varor ofrånkomlig. Nämnden förklarar emellertid att man — med hänsyn till det ännu inte slutförda utredningsarbetet — anser att definitivt förslag till lagringsmål, baserat på en långsiktig planering, bör läggas fram först i anslutning till nämndens anslagsframställning för budgetåret 1970/71.

De av jordbruksnämnden matematiskt framräknade lagringsbehoven måste bedömas i relation till försörjningsberedskapen på övriga områden liksom också till samhällets totala ekonomiska resurser. Ett fortsatt utnyttjande av operationsanalytiska metoder bör således inte innebära att man binder beredskapslagringens omfattning och varufördelningen på längre sikt till de i operationsanalysen framräknade kvantiteterna. För budgetåret 1969/70 har jordbruksnämnden föreslagit ökad lagring av bl. a. oljekraftfoder, handelsgödsel, socker och torrjäst. Lagret av oljekraftfoder föreslås bli ökat med 30 000 ton. Såsom lantbruksstyrelsen anfört i sitt remissutlåtande talar bl. a. kostnadsskäl för att möjligheten att utnyttja urea som ersättning för foderprotein bör närmare utredas. Likaså är det av intresse ur beredskapssynpunkt att odlingen av proteinrika foderbaljväxter väntas öka. Med hänsyn härtill och till det nuvarande produktionsläget för mjölk och mjölkprodukter är jag f. n. inte beredd att tillstyrka att ytterligare medel anvisas för en ökad beredskapslagring av oljekraftfoder.

Jordbruksnämnden har vidare föreslagit en viss lagerökning av *socker*. Nämnden har senare i särskild skrivelse hemställt om bemyndigande att redan under budgetåret 1968/69 få verkställa den föreslagna ökningen. Efter det att Kungl. Maj:t gett nämnden det önskade bemyndigandet har den angivna kvantiteten anskaffats.

Mot den av jordbruksnämnden föreslagna beredskapslagringen av *torrjäst* har jag ingen erinran. Inte heller har jag någon erinran mot den för budgetåret 1969/70 föreslagna lagringen av *utsädesfrö av spanadslin*.

Jordbruksnämnden har efter samråd med överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap föreslagit att fr. o. m. budgetåret 1969/70 huvudansvaret för lagringen av *handelsgödsel* och *bekämpningsmedel* skall ligga hos nämnden och lagringen ske i nämndens regi. Nämnden har vidare föreslagit en viss ökning av kvävegödsellagringen. Handelsgödsel är bara ett av de många produktionsmedel för vilkas lagring överstyrelsen nu bär ansvaret. Det ankommer på överstyrelsen att göra viss inbördes prioritering av denna lagring, dvs. lagringsbehovet av handelsgödsel bedöms i relation till lagringsbehovet av andra produktionsmedel. Överstyrelsen är också huvudansvarig för produktionsberedskapen i fråga om handelsgödsel. Ansvaret för denna beredskap förutsätts i nämndens förslag även fortsättningsvis vila på överstyrelsen. Jag anser det mest lämpligt att beredskapslagringen av handelsgödsel även i fortsättningen avvägs mot lagringsbehovet för andra produktionsmedel. En sådan avvägning synes bäst kunna göras av överstyrelsen. Med hänsyn härtill är jag inte beredd förorda att huvudansvaret för lag-

ring av handelsgödsel och bekämpningsmedel flyttas från överstyrelsen till jordbruksnämnden. I fråga om behovet av att öka lagret av kvävegödsel torde de i nämndens utredning anförda synpunkterna vara kända av överstyrelsen genom det samråd som sker mellan dessa myndigheter.

Inbegripet de lagerökningar som jag förordat i det föregående kan för budgetåret 1969/70 de totala kostnaderna för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m. beräknas uppgå till ca 26,2 milj. kr., innebärande en ökning med 2,2 milj. kr. i jämförelse med innevarande budgetår.

Härvid har jag beräknat medel för bl. a. modernisering av ransonerings-systemet, projektering av vissa reservanläggningar och vissa studier för planeringen av livsmedelsberedskapen.

Frågan om *jordbruksnämndens styrelseform* har, som framgår av redogörelsen i det föregående, behandlats av jordbruksstatistikkommittén, som inte funnit skäl föreslå någon ändring i nuvarande ordning. Kommittén anser att jordbruksnämnden enligt sin instruktion är ett ämbetsverk med lekmanstyrelse. Nuvarande instruktion ger Kungl. Maj:t rätt att fritt utse ledamöter i denna styrelse («nämnden»). Kommittén anser att skäl talar för att Kungl. Maj:t även i fortsättningen på samma sätt som hittills till ledamöter i nämnden utser personer som har sådan position och sakkunskap att de med verklig tyngd kan representera olika sakområden och organisationer. Styrelsen bör enligt kommitténs mening behandla sådana ärenden där dess medverkan är angelägen från synpunkten av en adekvat och friktionsfri tillämpning av prisregleringen.

Remissinstanserna har i fråga om jordbruksnämndens styrelseform i allt väsentligt anslutit sig till kommitténs ståndpunkt. Några remissinstanser har förordat en utökning av antalet ledamöter i jordbruksnämnden för att därigenom bereda plats för vissa intressegrupper, vilka enligt de framförda synpunkterna bör vara representerade.

Jag anser i likhet med kommittén att Kungl. Maj:t liksom hittills bör fritt få utse ledamöter i jordbruksnämnden. Antalet ledamöter bör fastställas av Kungl. Maj:t. Som kommittén framhåller är det givetvis önskvärt att ledamöterna har position och sakkunskap inom jordbruksnämndens verksamhetsområde. Styrelsen bör enligt min uppfattning behandla endast mer principiella frågor.

Jordbruksstatistikkommittén föreslår, på grundval av en av statskontoret gjord översyn, vissa åtgärder och förändringar för att samordna och effektivisera verksamheten inom jordbruksnämnden.

Vad kommittén med biträde av statskontoret föreslagit för att samordna och effektivisera verksamheten inom jordbruksnämnden anser jag i stort sett väl avvägt.

Enligt min uppfattning bör frågor rörande livsmedelsberedskapen i fortsättningen handläggas inom en särskild sektion hos jordbruksnämnden. Kungl. Maj:t äger besluta i denna fråga.

Jordbruksstatistikkommittén har funnit att jordbruksnämndens *konsumentdelegation* i stort sett kunnat fungera enligt de intentioner som låg till grund för dess tillkomst. Någon förändring i delegationens funktioner föreslås inte, fränsett att informationen till konsumenterna om jordbruksprisregleringen i fortsättningen bör ankomma främst på statens lantbruksinformation.

Kommitténs uppfattning delas i allt väsentligt av remissinstanserna. Även jag ansluter mig i huvudsak till kommitténs uppfattning.

*Inrättandet av en särskild samarbetsnämnd m. m.* För att samordna de kalkyler och utredningar rörande utvecklingen inom lantbruket som nu sker vid ett flertal olika institutioner föreslår jordbruksstatistikkommittén att en särskild samarbetsnämnd inrättas. Huvuduppgiften för samarbetsnämnden bör vara att regelbundet redovisa en helhetsbild av faktisk och förväntad utveckling inom lantbrukssektorn. Samarbetsnämnden bör enligt kommitténs förslag organiseras på ett arbetsutskott om sex ledamöter som leder arbetet, ett antal expertgrupper samt ett mindre kansli. Verksamheten vid samarbetsnämnden bör påbörjas den 1 juli 1969.

Inrättandet av samarbetsnämnden tillstyrks genomgående av remissinstanserna. Även enligt min mening bör en sådan samarbetsnämnd inrättas. Vad kommittén föreslagit rörande samarbetsnämndens arbetsuppgifter och organisation, som biträtts av det övervägande antalet remissinstanser, kan jag i allt väsentligt ansluta mig till. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i sistnämnda hänseenden.

*Anslagsfrågor.* För *statens jordbruksnämnd* har för innevarande budgetår förts upp avlönings- och omkostnadsanslag med tillhoppa 6 262 000 kr. För nästa budgetår beräknar jag medel för bl. a. ytterligare en avdelningsdirektör. Jag beräknar medelsbehovet för samarbetsnämnden för nästa budgetåret till 600 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för personal vid samarbetsnämnden.

Med hänvisning till den sammanställning över beräkningen av anslaget till statens jordbruksnämnd som jag redovisat i det föregående beräknar jag anslaget till jordbruksnämnden för nästa budgetår till 8 512 000 kr.

Anslaget *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* har för innevarande budgetår förts upp med 153 milj. kr.

Jag har i det föregående förordat att det allmänna mjölkpristillägget upphör den 30 juni 1969. För återstående utbetalningar hänförliga till innevarande budgetår beräknar jag för nästa budgetår 6 milj. kr.

För bidrag till regleringsföreningen för mejeriprodukter beräknar jag för nästa budgetår oförändrat 30 milj. kr.

Jag har i det föregående förordat att vissa budgetmedel skall utgå för att främja en ökad utslaktning av kor. För budgetåret 1969/70 räknar jag med att ett belopp av högst 25 milj. kr. ställs till jordbruksnämndens förfogande för detta ändamål.

Kostnaden för prisutjämning på råvaror till livsmedelsindustrin beräknar jag för nästa budgetår till 91 milj. kr., vilket innebär en ökning med 7 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår.

Jag har under anslaget till statens jordbruksnämnd beräknat medel för den föreslagna samarbetsnämnden. Medel till särskilda undersökningar m. m. som för innevarande budgetår tagits upp till 1 milj. kr. behöver därför inte beräknas för nästa budgetår.

Jag beräknar oförändrad medelsåtgång för diverse kostnader och fraktbidrag för fodermedel.

Liksom hittills bör Kungl. Maj:t i mån av behov få belasta detta anslag med det belopp som enligt det inom EFTA:s ram mellan Sverige och Danmark träffade jordbruksavtalet årligen skall föras över till Danmark.

Med hänvisning till det anförda och till den i det föregående redovisade sammanställningen bör anslaget tas upp med avrundat 153 milj. kr., vilket innebär oförändrat belopp i förhållande till innevarande budgetår.

Anslaget till *kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* behöver vid bifall till vad jag förordat i det föregående för nästa budgetår ökas med avrundat 2,2 milj. kr. till 26,2 milj. kr. I fråga om fördelningen på olika ändamål hänvisas till i det föregående redovisad anslagssammanställning.

Under anslaget *Kostnader i samband med permanent skördeskadestydd* bör för nästa budgetår beräknas en ökning av 15 milj. kr. vid bifall till vad jag förordat i det föregående beträffande ökat statligt bidrag till skördeskadefonden.

Med hänvisning till den förut redovisade anslagssammanställningen beräknar jag medelsbehovet hos statistiska centralbyrån för objektiva skördeuppskattningar, skördeskadestyddets tekniska administration samt lantbrukets företagsregister och därmed samordna statistikproduktion till sammanlagt 9 325 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 750 000 kr., varav 1 553 000 kr. utgör löne- och prisomräkning.

Sammanlagt bör anslaget tas upp till 39 325 000 kr.

Under *Fonden för förlag till statsverket* med anslagsrubrikerna Lagring av jordbruksprodukter, Ytterligare lagring av jordbruksprodukter, Särskild lagring av livsmedel och Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö har investeringsanslag för angivna ändamål anvisats senast för budgetåren 1953/54 och 1963/64. Jag förordar att även för nästa budgetår de tidigare anvisade medlen får disponeras för de med anslagen avsedda ändamålen.

Under återopande av vad jag anført i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) antaga förslag till förordning om ändring i förordningen den 9 juni 1967 (nr 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område,

*Kungl. Maj:ts proposition nr 107 år 1969*

2) godkänna de av mig angivna grunderna för reglering av priser m. m. på vissa jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1971,

3) godkänna de av mig angivna grunderna för reglering av sockernäringen för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1974,

4) bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att vidta erforderliga åtgärder för att genomföra prisregleringen under regleringsåret 1969/70,

5) godkänna vad jag i det föregående anfört i fråga om prövning av gottgörelse till jordbruket för eventuella åtgärder under regleringsåren 1969/70 och 1970/71 inom ramen för ett närmare nordiskt ekonomiskt samarbete,

6) godkänna vad i det föregående föreslagits om användningen av införselavgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1969/70, och av andra i samband med jordbruksregleringen under regleringsåret inflytande avgiftsmedel,

7) godkänna de förslag som lagts fram i det föregående rörande dispositionen av införselavgiftsmedel, som inflyter eller influtit under regleringsåret 1968/69 eller tidigare regleringsår, och av andra i samband med jordbruksregleringen under samma regleringsår influtna eller inflytande avgiftsmedel,

8) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att till förfogande för statens jordbruksnämnd ställa en rörlig kredit på högst 40 milj. kr. för prisreglering av sockernäringen,

9) medge att återbetalningstiden för den rörliga kredit om högst 50 milj. kr. som i riksgäldskontoret, enligt tidigare bemyndigande, står till förfogande för Svensk kötthandel, ekonomisk förening, får förlängas till den 30 juni 1974,

10) godkänna vad i det föregående föreslagits rörande råvarukostnadsutjämning för vissa jordbruksprodukter,

11) medge att den s. k. exportmedelsfonden avvecklas och återstående behållning disponeras enligt i det föregående angivna riktlinjer,

12) godkänna vad jag anfört i det föregående rörande statens jordbruksnämnds organisation,

13) besluta om att fr. o. m. den 1 juli 1969 skall finnas en särskild samsamarbetsnämnd för samordning av utredningar m. m. på lantbrukets område i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag förordat i det föregående,



14) på riksstaten för budgetåret 1969/70 under nionde huvudtiteln anvisa till

a) *Statens jordbruksnämnd* ett förslagsanslag av 8 512 000 kr.,

b) *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* ett förslagsanslag av 153 000 000 kr.,

c) *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* ett förslagsanslag av 26 200 000 kr.,

d) *Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd* ett reservationsanslag av 39 325 000 kr.,

15) medge att de under Fonden för förlag till statsverket för budgetåren 1953/54 resp. 1963/64 anvisade investeringsanslagen Lagring av jordbruksprodukter, Ytterligare lagring av jordbruksprodukter, Särskild lagring av livsmedel och Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö används under budgetåret 1969/70 för de med anslagen avsedda ändamålen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Gunnel Anderson*